

JAV kultūrinis gyvenimas

Teatras, filmas, TV, dailė, muzika, literatūra

JUOZAS PRUNSKIS

Kūryba ir grožis tai vieni iš skaisčiausių žmogaus gyvenimo žiedų. Septynioliktą šimtmečio Lietuvos poetas M. K. Sarbievičius rašė: "Kuriantis protas brangesnis nei turtai, / Mums atgabenti rytiečių laivais".

Kitados šv. Povilas yra pasakęs: kas miela, kas gražu, jei tai yra kilnu... pamastyk apie tuos dalykus.

Kultūrinis gyvenimas ir yra vienas iš tų kilniųjų dalykų, apie kurį mūsų mąstytojai turėtų sušukti. Dabar susidaro kiekvienam lengva progą susipažinti su studijiniu JAV kultūrinio gyvenimo skersiniu pūviu, padarytu neseniai Chicagoje, praeitą metų rudenį, pabrėžiant kultūrinio simpozijumą, praeitą Thomas More Draugijos ir Bibliotekinių Mokslų Departamento Rosary Kolegijoje. Buvo pakviesta eilė įvairių kultūros šakų specialistų, kurių nagrinėjimai neseniai išėjo atskiru leidiniu, pavadinimu "A Report on American Culture". Leidinys turi 104 pusl. ir labai visiems rekomenduotinas (kaip na 50 ct., gaunamas Thomas More Bookshop, 210 W. Madison, Chicago, Ill.).

Moderniosios apraiškos scenoje

Apie teatrą rašo dramaturgas, beletristas Leo Brady, dėstytojas Dramos Departamente Katalikų Universitete Washington. Jis primena straipsnį "New York Times" laikraštyje, parašytą vieno psichiatro, kuris nusiskundžia nebeturįs džiaugsmo lankyti teatrą. Anksčiau jis eidavo į teatrą atsigalvinti, dabar gi jis ir teatre jaučiasi, kaip savo kabinetė — atsiskleidžia viena po kitos psichiatrinės istorijos.

Teatras, perėjęs biologinę fazę (žmogaus po mikroskopu, kaip jį matė Zola), pasiekė ekonominę fazę (socialiniai scenos veikalai 1920—1930, iš dalies marksistiškai įtakoję), dabar palinko į nenormalių psichologiją. Galbūt Hamletas buvo teišus, kai sakė, kad vaidybos scenos yra trumpa, abstrakti to laikotarpio kronika... Moderniojo scenojo dažnai kaltininku būna motina; atrodantis stiprus charakteris — tikrumo silpnulis, o moteris, kuri visų nekenčia, reikalinga meilės... Modernus žmogus palinko nusigręžti nuo antgaminių dalykų, bet, kaip Chestertonas sako, šioms priešybė yra ne gamtiniai, o nenatūralūs dalykai.

Iš dramų kūrėjų reikalaujama, kad jie būtų pranašai, mokslininkai, filosofai, "socialogai", o taipgi — dramaturgai. Kritikai jį kūrinius žiūri iš visų pusių — kaip jį biografinių informacijų šaltini, kaip jį istorinių idėjų pakopą, kaip filosofinį žodį, gi draminių veikėlių dokumentinę reikšmę išplečiama paties dramatinio, teatro elemento sąskaiton. Elmer Rice kalba, kad amerikiečių drama domis jaunuomenės problemomis su nedidesne moraline jėga ir nedidesne dvasine reikšme, kaip kad nuliūdimo gimnazistės, neįtrauktos j sūkurį per jos pirmąjį šokį...

Nors amerikiečių dramoje tebevyrauja materialistinės tendencijos, tačiau yra ir kitokių reiškinių, ypač iš Wilder, Fry, Eliot kūrybos. Jie rašo krakščioniškoje tradicijoje, ir yra pasiekę didelio populiarumo, kaip pvz. Wilder su savo "Our Town". Iš dalies tai pačiai kategorijai galima priskir-

ti tokio pasisekimo Chicagoje ir kitur susilaukusį pastatymą "A Raisin in the Sun", iš negrų gyvenimo ir negrės autorės, išreiškiančios tiek daug humaniškumo.

Ekranas menas

Su scena artimai rišasi ekranas menas. Richard Breen, filmų scenarijų autorius, laimėjęs premiją už tos rūšies kūrinius ir buvęs Filmų Rašytojų Sąjungos pirmininkas, šią meno sritį pavadina vietiniu išsigimėliu (pavartodamas net stipresnį žodį — "bastard"). Jis pasakoja, kaip šio šimtmečio sąvartoje Cecil De Mill važiavo į Phoenix, Ariz., ieškoti šviesios saulėtos vietos filmų pramonei, bet pakeliui užsimiego, pasiekė Atlanto pakrantes ir pagaliau susirado vietą Hollywoode. Iškeltos Amerikos filmų nuostabią technologinę pažangą, tačiau taipgi jų pagoniškumą, nežinantį etikos normų. Filmai per daug dėmesio telkia į materialinį gerbūrį. Parenka temas ir iš kitų kraštų, bet parodo didelę ignoranciją anų šalių gyvenimo, ir tuo labai nesirūpina. Nors iš kitos pusės yra gerų filmų, kur liečiamos socialinės temos, kaip "The Lost Weekend" (užuojantis alkoholikui), "On the Waterfront" (prieš tironiją); Hollywoodas davė ir įkvepiančių kūrinių, kaip Pasteuro, Curie gyvenimas, "The Song of Bernadette", "Keys of the Kingdom", "The Diary of Anne Frank", ("Ben-Hur").

Šiuo metu ypatingai daug paplitęs "mažasis ekranas" — televizija. Apskaiciuojama, pvz. kad Hollywood, dalinant oskarus, tu iškilmiu visose JAV per televiziją žiūrėjo apie 70,000,000 žmonių. Pasigirsta balsų: televizija turi tendencijų mobilizuoti mūsų dėmesį ir laiką. Deja, jos turinys nėra reikiamame lygyje, ir tą klausimą svarstydama John Shanely, "New York Times" radijo — televizijos skyriaus redaktorius (tomis temomis rašas ir "The Sign", "The Critic" žurnaluose) sako: "Mes galime pasidaryti vergais tų žybčiojančių paveikslių, kurie mūsų išsilavinimui mažai ar visai nieko neduoda". Nors iš kitos pusės jis iškelia faktus didėjančių auklėjamosios, švietimo televizijos valandų.

Muzika ir dailė

Muzika Amerikos gyvenime užima svarbią vietą. Šios šakos atstovas Cecil Smith tvirtina, kad JAV duoda tris kartus daugiau koncertų, kaip visos kitos pasaulio dalys drauge, gi anot Jacques Barzun, šis kraštas muzikos reikalams išleidžia daugiau, negu visų kitų pasaulio kraštų gyventojai. JAV-se yra apie 1,000 gerų orkestrų. 1957—1958 metais net apie 400 šio krašto universitetų ir kolegijų statė istisai ar dalimis įvairias operas. Iš Europos atsilankantieji muzikai dažnai šiltai žodžiais atsiliepią apie JAV muzikos mokyklas, konservatorijas ir orkestrus.

O visdėlto patys amerikiečiai šiuo atžvilgiu kartais serga vadinamu "inferiority complex". Prisiminkime vieną pavyzdį. JAV pianistas John Browning 1955 laimėjo vieną kiečiausių — Leventritt — konkursų Amerikoje, vėliau laimėjo pirmą premiją karalienės Elzbiotos muzikos konkurse, ir beveik niekas apie jį nežino. Panašiai

Mary Phelps

TARPDURIO DAINA

*Man sušvitai nauju žvaigždymu
Tu, lyg aerodromas gilioje naktij,
Gal teatrodei paprastas kitiems,
Bet girde: džiūgesiu manas akis.*

*Ir šokome tada kartu mes šoki —
Į dešinę ir kairę sukdamies,
Ir daugel kartų vėl ir vėl
Galėjau tavo ranką prisilėst.*

*Tarp rankų nūn yra palikus tuštumą
Tavosios buvusios dalies,
Ir aš vien muziką apie tave mąstau.
O būki išsipildymu manos širdes!
Iš eilėraščių rinkinio "Zemuogių lyse"
Vertė: A. Gričius*

Van Cliburn 1954 m. laimėjo tą sunkųjį Leventritt konkursą; jis tada alko koncertų, bet juo mažai kas domėjosi. Bet kai jis laimėjo konkursą Maskvoje, pasidarė nepaprasta garšenybė. Vienas koncertų menedžeris pasakė, kad jįsai gali per 24 valandas parduoti 4,000 biletų į Cliburn koncertą, tačiau į John Browning koncertą, kuris lygiai puikus pianistas, jis su didžiausiomis pastangomis ir per ilgesnį laiką vargu ar 1,000 parduotų.

Dėl to "Washington Post" ir "Times Herald" muzikos redaktorius Paul Hume drįsta sakyti: "Mes, muzikiniai atžvilgiai, esame ignoranti tauta, neamerikietiški snobai".

Amerikos vyriausybė nėra abejinga muzikos reikalams. Vykdanč valst. prezidento programą, siunčiami atskiri muzikai ir muzikiniai vienetai koncertams į užsienį. Yra gausūs Fulbright valstybinis stipendijų fondas, Amerikos Balsas, USIA. Valstybės Departamentas dažnai kviečia solistus, muzikus radijo koncertams, skiriami visam pasauliui.

Havajų Universiteto meno profesorius Jean Charlot, patysai tapytosias sako, kad modernioji amerikiečių tapyboje ima vyruoti abstraktas, temos atžvilgiu — niekas, tik spalvų žaismas; bet, jis pažymi, kad pergusaus spalvų mišinys veda į bespalviškumą, gi tapyba be temos veda į rinkinias be pasirinkimo. "Mūsų (meno) muzėjai darosi lyg džiovintų žolių rinkiniai — herbariumai, palyginus su parkais ir džunglėmis; kitados vešliai žaliau augalai, dabar stovi suploti tarp lapų..." Menininkas ima pataikauti rinkai ir darosi priklausomas nuo tarpininko tarp kūrėjo ir pirkėjo, yra stumiamas į komercinį meną, nebeįsirdžiai kūrybai...

Literatūra

Rašytojas Charles Bracelen Flood (autorius romanų "Love is a Bridge", "A Distant Drum", "Tell Me, Stranger") atkreipia dėmesį į pavojingus reiškinius JAV literatūroje, tardamas, kad atsiranda lin-

kimas į formą be turinio, į stilių be idealų, į veržlumą be žinymo tikros krypties. Susidaro tam tikra literatūrinio narcizismo rūšis, kada labiau siekiama, kad tik rašytojo balsas būtų kuo plačiausiai girdimas, negu kad paisoma — turėti ką pasakyti.

Anot Flood, JAV literatūros studentai yra daugiau veikiami rusų literatūros idėjų ir prancūzų rašytojų stiliaus, negu vokiečių ar skandinavų kūrėjų. Pvz. net Sinclair Lewis esąs poveikyje Flauberto. Tačiau amerikiečiai turi ir savo milžinų, kaip Edgar Allen Poe, Walt Whitman, Thomas Wolfe, Ernest Hemingway, Scott Fitzgerald, William Faulkner ar James Joyce, jeigu ji laikyti amerikiečiais. Iš vėliau iškilusių — James Jones (su "From Here to Eternity"; taipgi su 1955 m. p. išrodžiusiu "Some Came Running") ar dar vėliau — "The Pistol".

Sakoma, kad amerikiečiai yra stipresni savo žurnaluose spausdinamomis novelėmis, kaip romanais, leidžiamais atskiromis knygomis. "The New Yorker" žurnale iškyla J. Salinger, John Cheever, Truman Capote, John Updike. Tarp naujųjų prasikišančių kūrėjų dar suminėti John Marquard, John O'Hara, James Gould Cozzens.

Amerikiečių rašytojai susidaro galimybės giliau atsiduoti kūrybai. Yra fondų, kurie finansuoja kūrėją, pasirūšusį parašyti kokį veikalą. Yra rašytojų kolonijų, kur nuvykus gauti namas, nemokamas butas, valėmis, išlaikymas, ir be rūpesčio visą laiką sunaudoti rašymui. Ir iš vyriausybės pusės yra linkimas finansiniu atžvilgiu palausomas nuo tarpininko tarp kūrėjo ir pirkėjo, yra stumiamas į komercinį meną, neįsirdžiai kūrybai...

Aukščiau iškeltos mintys nėra nei "A Report on American Culture" recenzija, nei santrauka, o tik grįbtelėjimai iš įvairių vietų, kad taisykloms besidomį mūsų skaitytojais tuo mažu, bet vertingu leidiniu susidomėtų ir patys paskaitytu.

Kazys Zoromskis

Akmenys Michigan ežere

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Liet. Kat. Mokslo Akad. Istorijos Sekcijos priešastoginis posėdis. Birželio mėn. 16 d. 16 val. visi L. K. M. Akad. Istorijos Sekcijos nariai punktualiai susirinko savo posėdžiui Sv. Juozapo rektorato patalpose, Romoje Sekcijos pirmininkas prof. Z. Ivinskis, atidarydamas posėdį, perdavė Amerikos Lietuvių Istorijos Draugijos pirm. kun. K. A. Matulaičio, M. I. C., sveikinimus ir linkėjimus, kviesdamas sekretoriauti kun. dr. J. Bičiūna.

Posėdis pavadė kun. J. Bičiūnui paruošti istorijos sekcijos regulaminą projektą, pagal kurį sekcija veiks ir reguliuos savo santykius su pačia L. K. M. Akademia

Apie sekcijos darbų koordinavimą referavo pirm. prof. Ivinskis patiekdamas pavyzdį blanko, visuotinai priimto tarptautinėje istorikų darbuotoje, į kuri turi būti įrašytas dokumentas: archyvas, data, trumpas jo turinys, kokiame stovyje dokumentas ir pas kurį sekcijos narių jis galėtų būti. Archivistas dr. Jatulis įsipareigojo spaustuvėje paruošti didesnį jų kiekį ir išdailinti sekcijos nariams, kartu prašydamas jam įteikti jau turimų dokumentų metrikas. Kadangi pirmojo šaltinio tomo paruošimas jau eina į galą, svarstyta lietuviškųjų istorijos šaltinių leidybos serijos pavadinimas. Tačiau svarstyta lėšų problema: jos reikalingos šaltinių išleidimui paruošiamiesiems darbams. Pareikšta vilėdi, jog išėjus iš organizacinės stadijos ir pradėjus planingai dirbti, bus darbas įvertintas ir paremtas, juo labiau, jog čia dirbama neapmokamai, o yra faktinių išlaidų, kurias pati sekcija turi apmokėti.

• Nutarta rudenio Romoje suarušti Zalgirio mūšio minėjimą. Pavesta specialiai komisijai tartis su Italijos P. L. E. valdyba. Paskaitą sutiko skaityti prof. Ivinskis.

Įdomią paskaitą skaitė tėv. dr. V. Gidžiūnas — apie prancišką Jurgi Ambrozijų Pabrėžą: paskaitininkas, iš savo ruošiamos monografijos daugiausia apsisoto apie jo jaunystę: jo studijas ir pašaukimą, kuris jį įvairiais keliais vedė į jo pasirinktą vienuoliškąjį lūmą, jo asmenybę pavaizdavo pagal autentiškus šaltinius, kartu pataisydamas tendencingus netikslumus Lietuvoje apie jį rašančiųjų. Pabrėža rašė lietuviškai, lotyniškai ir lenkiškai, bet jo gausūs raštai tebėra rankraščiuose. Dvasinio turinio raštai pasižymi gilumu ir nušviečia jo dvasinio gyvenimo raidą.

Sekantis posėdis įvyks rudenio, jame paskaitą pasižadėjo paruošti tėv. dr. Ribikauskas. Sekcijos pirmininkas šio mėnesio pabaigoje išvyksta į Boną ir Baltų Institutą ir grįš tik spalio mėnesį.

• Steponas J. Matas (Matusevičius), apgynęs disertaciją "Structure and Growth Kinetics of Bainite" Case Technological Institute, yra gavęs mokslo daktaro laipsnį. Specializavosi fizinėje metalurgijoje. Dirba kaip naujų vyktimų vadovas Republic Steel Tyrimų Centre, Independence, Ohio. Studijuodamas buvo veiklus amerikiečių ir lietuvių studentų tarpe.

• Antano Tulio, St. Petersburg, Fla., gyvenančio rašytojo, novelių knyga "Tuzų klubas" greitai laiku išeis iš spaudo.

• Vytautas Kavolis Harvardo Universitete baigė geologijos mokslų daktaro laipsnį.

• Marija Zemaitienė - Sutkute liepos pradžioje gavo medicinos daktarės diplomą.

Naujoji daktarė gimė Šiauliuose. Gimnaziją baigė Linkuvoje. Mediciną studijavo Heidelbergo universitete Vokietijoje. Baigė diplomu cum laude. Parašė disertaciją "Literarische Zeugnisse aus der Geschichte der Anaesthetie", kurią apgydusi gavo medicinos daktaro laipsnį. Laikotarpyje 1957.VII.1—1958. VI. 30 atliko praktika chirurgijoje, akušerijoje, ginekologijoje ir pediatrijoje. Laikotarpyje 1958. VII. 1—1960. VII. 1

rezidencinę praktiką iš anesteziologijos atliko Bronx Municipal Ligoninėje New Yorke.

Ką naujoji medikė veiks toliau, nėra pareiškus. Mokslo užbaigimo proga daktarės pagerbime dalyvavo dr. Viktorija Vaitekūnaitė su vyru kapt. Berne, sprausminių lėktuvų lakūnu — instruktorium, dr. St. Petruskas, komp. J. Žilėvičius ir kt.

• Knyga apie Zalgirio mūšį. Kario žurnalo leidykla išleido O. Urbono veikalą "1410 metų karas su kryžuočiais ir Zalgirio mūšis". Ši, turinti 94 pusl. teksto ir 16 pusl. iliustracijų (kreidiniame popierėje), knyga išleista Zalgirio pergalės 550 metų sukakčiai paminėti.

Knygoje randame šiuos skyrius: 1. Įžanginės pastabos, 2. Įvadas, 3. Drang nach Osten, 4. Lietuvos ir Lenkijos sujungimas, 5. Zemaitijos būklė, 6. Vytautui siūloma karališkasis vainikas, 7. Susidūrusių šalių įvertinimas. Viduramžių valstybių karinė organizacija. Riteriai, 8. Lenkijos kariuomenė, 9. Lietuvos kariuomenė, 10. Susikovus kariuomenių įvertinimas, 11. Karo teatras ir šalių karo planai, 12. Veiksmai nuo karo pradžios iki Zalgirio mūšio, 13. Ginčas dėl kardo, 14. Mūšis, 15. Žygis Marienburgan ir jo apgulimas, 16. Pabaiga, 17. Vytauto apibūdinimas, 18. Pagrindiniai šaltiniai.

Čia užtinkamų iliustracijų tarpe matome ir 6 Zalgirio mūšio scenas, kurias paruošė L. Bilėris. Knygą spaudai parėngė Z. Laurynaitis, o kalbą taisė K. Kepalas. Spaudos darbus atliko Tėvų Pranciškų spaustuve, Brooklyne, N. Y.

Apie šią knygą jos aplanke taip rašoma: "Plk. Urbonas savo studijos pagrindui emė seniausius šaltinius. Jis juos tyrė ne tik istoriko, bet ir kario akimis. Taip taikydamas tiems negausiems ir dažnai neaiškiems šaltiniams istorinį ir karinį matą, autorius sukūrė įtikinąją to laikotarpio karinį vaizdą ir lietuviui skaitytojui patiekė nepaprastai aiškų ir logišką Zalgirio mūšio eigos aprašymą." (E. Sulaitis)

• C. Miekūnas, namų statybininkas Bostone, baigė Northeastern Universitetą inžinerijos skyrių ir gavo inžinieriaus diplomą.

• Komp. Vladas Jakubėnas praleido savaitę Denverio mieste, namuose violencelisto M. Sauliaus, kuris yra tenkščio simf. orkestro narys.

Bevešint buvo repetuojama K. V. Banaičio čello sonata, kurią M. Saulius atliks Ateitininkų Kongreso koncerte. (Komp. Vl. Jakubėnas šią sonatą daug kartų yra atlikęs dar Lietuvoje). Drauge su kiek vėliau iš Los Angeles atvykusių komp. Br. Budriūnu buvo aplankytas vasaros simf. koncertų sezono atidarymas Red Rock atviro oro auditorijoje. Muz. Vl. Jakubėnas aplankė ir kalnų miestelyje Central City statomą op. "Aidą"; čia susitiko su Amerikos lietuvių bosu — baritonu A. Vokietaičiu, kuris ten "Aidoje" dainuoja pakaitomis farazono ir vyriausio žynio partijas.

Komp. B. Budriūnas atsivežė keletą naujų aranžmentų solo violončelei: savo "Raudą" (originalas smuikui) ir "Ave Maria" (originalas solo balsui). Paskutinį vakarą pas M. Saulių buvo susirinkęs Denverio simf. orkestro narių būrelis kamerinei muzikai repetuoti. Ta proga M. Saulius atliko B. Budriūno "Ave Maria" ir K. V. Banaičio sonatos dalį.

Vėliau komp. Vl. Jakubėnas vėl susitiko su komp. B. Budriūnu Glenwood Springs, Colorado, gydomųjų karštų šaltinių vietovėje. Iš čia abu muzikai buvo nuykę į netolimą kalnų miestelį Aspen, kur vasaros metu vyksta aukšto lygio koncertai. Br. Budriūnas netrukus turėjo grįžti į Los Angeles, kur jis, kaip miesto etatinis chorvedys, turėjo dalyvauti Demokratų Konvencijos uždaryme (B. Budriūnas šiaip yra respublikonų veikėjas).

B. Budriūnas buvo apsisotojas pas būv. losangelietį, vienintelį Glenwood Springs lietuvių, būv. mokytoją, o dabar mechaniką Misiūną, kuris čia dirba nedidėje preciziškų raketų dalių dirbtuvėje.

Muz. Vl. Jakubėnas su ponu dar pasiėjo Glenwood Springs; vėliau parašys plačiau apie kalnų miestukuose susikūrusios vasaros meno muzikos gyvenimo židinius Colorado valstybėje.

• Algirdas Avizienis — inžinerijos daktaras. Doktoratą gavo Illinois Universitete, parašęs mokslinį darbą apie elektronines smegenis — "A Study of Redundant Number Representations for Parallel Computers". Dabar dirba kaip vyr. inž. Barces and Reinecke, Inc., laborat. Chicagoje. Gimnaziją yra baigęs Hanau stovykloje. Nuo 1951 m. studijavo Illinois Universitete elektros inžineriją. Pasižymėjo gabumais. Gavęs magistrato laipsnį, buvo išvykęs į Kaliforniją, kur dirbo Kalifornijos Technologijos "Jet Propulsion" laboratorijoje. Nuo 1956 m. buvo pakviestas asistentu Illinois Universitetan. Buvo aktyvus studentijos veikloje, emergingas skautas, buvo "Mūsų Vyčio" vyr. redaktorius.

• Dr. A. Šešplaukis su žmona, aplankęs šv. Žemę ir Egiptą, laivu išvyko į Graikiją, o iš čia vyksta į Jugoslaviją, Italiją ir Šveicariją kuriam laikui poilsio. Po to dalyvaus Eucharistiniame Kongrese Vokietijoje, stebės Oberammergau vaidinimus. Rugsėjo mėnesį dar padirbės Tuebingeno ir Goettingeno archyvuose, ieškodamas lituanistinės medžiagos ryšium su dainomis.

• Inž. Algis Kabaila New South Welso universitete Sidnėje, Australijoje, gavo technologijos magistro laipsnį.

Pastabos ir nuomonės

SUSIRŪPINIMAS 1961 M. DAINŲ SVENTE

JUOZAS BERTULIS, Los Angeles, Calif.

Iš mūsų kovos laikų už Lietuvos Nepriklausomybę, fronte stovintieji karininkai pasakodavo: "Jeigu, dar nesuskubus ateli ti nustatytai mūsų minėtai, karininkai ima kaisioti galvas iš apkasų, kad eitų atakon, tai yra labai geras ženklas, reiškia — jie yra drąsiai pasiruošę pulti priešą. Tuomet mes priešą nuogalime. Bet, jeigu juos reikia priversti lipti iš apkasų — blogai". Analogiškai tą patį galiu pasakyti ir apie II-ąją Dainų Sventę: jeigu tuo reikalu jau ima rodytis vienas kitas susirūpinimo straipsnis, yra geras ženklas. Tai reiškia, jog rimtai ruošiamasi, kad II-ąją Dainų sventę praieitų su dar geresniu pasisekimu.

"Draugo" 1960 m. birž. 25 d. priede Pranas Ambrasas savo straipsnyje iškelia aktualius klausimus:

- 1) Kodėl į II-sios Dainų Sventės repertuarą įtrauktos dainos, kurios kart-kartėmis išdainuotos?
- 2) Kodėl neprašoma kompozitorių, kad paruoštų naujų dainų?
- 3) Kodėl neištraukiamas į repertuarą religinių — patriotinių giesmių?
- 4) Kam reikėjo išrinkti suhkią dainą, kurių nevisi chorai tebus pajėgūs išmokyti?
- 5) Neturint konkursinės kantonos, vieton jų, p. A. siūlo į repertuarą įtraukti vidutinio sunkumo dainų.
- 6) Nepataria į programą įtraukti vyrų ir moterų chorų atskirai.
- 7) Moterų choras turėtų būti pastatytas prieš masinio choro pasirodymą.
- 8) Pracitoje Dainų Sventėje dirgavo net šeši dirigentai. Partitina parinkti tiktai du dirigentus.
- 9) Koncerto metu salėje nedaryti pertraukos, kad neišblaiškūs klausytojus.
- 10) Siūlo nedėti į Dainų Sventės vadovą nuotraukų tu chorų, kurie Sventėje nedalyvauja.
- 11) Dainų Sventės Komitetas per mažai reklamuoja.

Ar Dainų Sventės repertuaras yra chorams persunkus, neapsimu pasisakyti, nes pastarojuoju laiku jokio choro nevedu. O su pavieniais choralis neturėjau laimės susipažinti. Tačiau jeigu p. Ambrasas šį klausimą kelia, reiškia — čia yra aktualu. Tuo reikalu turėtų pasisakyti kitų chorų dirigentai.

Dėl moterų chorų pasirodymo atskirai, p. Ambrasas pasakė tiesą. Buvo labai didelis minusas I-je Dainų Sventėje, įspraudus Moterų Choro. Net stipriausias ir geriausias moterų choras, pastatytas tuojau po galingo masinio choro didelėje salėje, labai gausiai auditorijai, sudarys skystą įspūdį. Daug įspūdingesnis efektas gaunasi,

jei jis koncertuoja programos pradžioje, arba po vyrų okteto, arba po ilgesnės pertraukos. Mintis, kad salėje nedaryti didesnės pertraukos, kuriuo metu klausytojai galėtų apliešti savas vietas, — vargu ar būtų patartina, nes publika vis viena neišsėdės ligi programos pabaigos. Gi bešliaužiodami koncerto metu, trukdydys-nevien chorui, bet taipgi ir klausytojams. Jeigu gi klausytojai žinos, kad bus didžioji pertrauka, jie dainavimo metu mielai susikaups.

Dėl dirigentų skaičiaus — be rods p. A. suklydo. Kiek teko pastebėti, visų tautybių didesnė sventėse, kur išstoja kelias chorų (ar tai būtų mokyklos, ar suaugusių masinis choras), visur diriguoja tiek daug dirigentų, kiek šioje sventėje dalyvauja chorų. (Kartais net pakviečiamas kompozitorius, kaip garbės dirigentas.) Tuomi: a) dirigentas yra daugiau užinteresuotas savo choro paruošimu (jeigu visi gerai paruoš, neteks net perlaigai varginti chorų generalinėje repeticoje).

b) Pagerbiamas dirigentas, ir yra kaip atpildas už jo paauglį trūšą savo chorą paruošiant.

c) Dirigento prestižas nėra pažeistas (kad jis silpnas dirigentas, jei nesugeba diriguoti masiniam chorui).

d) Visuomenė parodoma, kiek daug dirigentų dalyvauja šioje sventėje, ir kas jie tokie (viešas supažindinimas garbingoje vietoje).

e) Igyjama glaudesnio kontakto tarp dirigentų ir choristų. f) Choras pratinais taipgi ir prie svetimo dirigento ir t. t.

P. Ambrasas yra rimtai įsigilinęs į II-sios Dainų Sventės pasisekimą. Jis netik iškelia bendrąsias mintis, bet taipgi nurodo, kaip sunkumus palengvinti. Pz. jis nurodo, kokias dainas galima būtų užvaduoti kokiomis kitomis. Jeigu ir daugiau pasirodys susirūpinimo straipsnių, galima bus iš anksto išgvidinti, kad išvengtume nereikalingų paklaidų, kurios pasuktinuoju momentu komiteto narius labai jaudina.

Be šio klausimo, p. A. palie-tė taipgi ir kitas muzikų ir muzikos aktualijas, kurias yra itin reikšmingos ir keltinos aikštėn.

KRONIKA

• Muz. Zenono Nomeikos fort-tepiono studijos mok. koncertas įvyko birž. 25 d. Rochester-y, N. Y. Apie tą koncertą mums rašo muzikos kritikė Mari-rija Baltrus, muzikos mokslus baigusi Birminghamo Universi-tete ir vėliau muzikos studijas gilinusi Vienos akademijoje. Koncerte dalyvavo Zenono No-meikos studentai: Birutė Stan-kutė, Kęstutis Saladzius, Sandie Grabowski, Nijolė Šlapelytė, Kristina Nomeikaitė ir Nijolė Saladziūtė. Muzikė Baltrus ra-šo, kad šie studentai žavėjo klausytojus ryškiu nuosirdumu ir kūrinių atlikimo gracingumu. Reikia muziką Nomeiką svei-kininti dėl kiekvieno iš jo auklė-tinių techninių laimėjimų; net-gi jei ir buvo klaida padaryta, koncertuotojus nepasimetė, o greit vėl muziką pagavo ir tęsė toliau. Mūsų muzikė Baltrus, aplenkdamą du jaunosius, pa-stebi, kad ir kituose dar buvo jaučiama stoka stiliaus pajau-timo ir interpretacijos. Progra-ma buvo kiek persunki, bet dar jauniems pianistams reikės, iš-mokti, kad pedaliu naudojasi ir smarkus virtuoziško stiliaus užgavimas klavišų negai-ūvaduoti taip reikiama tik-lumo ir tono ūvarumo; kartkar-tėmis pavartotas tylesnis pia-no — labai pagaidautinas. Kai-kur buvo paspartintas, pvz., N. Saladziūtei atliekant Beetho-ne Sonata op. 31 Nr. 2, ir čia allegretto tapo allegro vivace. Kristina Nomeikaitė, skambinu-si labai tiksliai ir švelniai, suga-dino Bacho "Preludą" ir Chopino "Fantaziją" per daug var-dodama pedalus. Pasigėrėtinas buvo skambinimas Sandie Gra-bowski (Liszto "Vengrų rapso-dija), Nijolės Šlapelytės (De-bussy "Svajonė"), Kristinos No-meikaitės (Mendelssohno "Per-petual movement") ir Chopino "Fantasie Impromptu", Nijolės Saladziūtės (Serjabino "Etu-de in E major").

Muzikė M. Baltrus, džiaugda-masis laimėjimais, sveikina stu-dentus ir mokytoją, davirusi-tokią įdomią programą ir lau-kia jų sekančio koncerto, kada-tikisi gausesnės publikos, kas bus dar didesnis pasakatinimas tiems jauniems žmonėms.

• Straipsnio konkursas, tema "Svarbiausieji mūsų uždaviniai dabartinėje išieivijos sąlygoje", paskelbė "Laiskai Lietuviams". Mecenatai dr. Milda ir Stasys Budriai ir dr. A. Rudokas.

• Muz. Zenono Nomeikos for-t-tepiono studijos mok. koncertas įvyko birž. 25 d. Rochester-y, N. Y. Apie tą koncertą mums rašo muzikos kritikė Mari-rija Baltrus, muzikos mokslus baigusi Birminghamo Universi-tete ir vėliau muzikos studijas gilinusi Vienos akademijoje. Koncerte dalyvavo Zenono No-meikos studentai: Birutė Stan-kutė, Kęstutis Saladzius, Sandie Grabowski, Nijolė Šlapelytė, Kristina Nomeikaitė ir Nijolė Saladziūtė. Muzikė Baltrus ra-šo, kad šie studentai žavėjo klausytojus ryškiu nuosirdumu ir kūrinių atlikimo gracingumu. Reikia muziką Nomeiką svei-kininti dėl kiekvieno iš jo auklė-tinių techninių laimėjimų; net-gi jei ir buvo klaida padaryta, koncertuotojus nepasimetė, o greit vėl muziką pagavo ir tęsė toliau. Mūsų muzikė Baltrus, aplenkdamą du jaunosius, pa-stebi, kad ir kituose dar buvo jaučiama stoka stiliaus pajau-timo ir interpretacijos. Progra-ma buvo kiek persunki, bet dar jauniems pianistams reikės, iš-mokti, kad pedaliu naudojasi ir smarkus virtuoziško stiliaus užgavimas klavišų negai-ūvaduoti taip reikiama tik-lumo ir tono ūvarumo; kartkar-tėmis pavartotas tylesnis pia-no — labai pagaidautinas. Kai-kur buvo paspartintas, pvz., N. Saladziūtei atliekant Beetho-ne Sonata op. 31 Nr. 2, ir čia allegretto tapo allegro vivace. Kristina Nomeikaitė, skambinu-si labai tiksliai ir švelniai, suga-dino Bacho "Preludą" ir Chopino "Fantaziją" per daug var-dodama pedalus. Pasigėrėtinas buvo skambinimas Sandie Gra-bowski (Liszto "Vengrų rapso-dija), Nijolės Šlapelytės (De-bussy "Svajonė"), Kristinos No-meikaitės (Mendelssohno "Per-petual movement") ir Chopino "Fantasie Impromptu", Nijolės Saladziūtės (Serjabino "Etu-de in E major").

Muzikė M. Baltrus, džiaugda-masis laimėjimais, sveikina stu-dentus ir mokytoją, davirusi-tokią įdomią programą ir lau-kia jų sekančio koncerto, kada-tikisi gausesnės publikos, kas bus dar didesnis pasakatinimas tiems jauniems žmonėms.

• Straipsnio konkursas, tema "Svarbiausieji mūsų uždaviniai dabartinėje išieivijos sąlygoje", paskelbė "Laiskai Lietuviams". Mecenatai dr. Milda ir Stasys Budriai ir dr. A. Rudokas.

• Muz. Zenono Nomeikos for-t-tepiono studijos mok. koncertas įvyko birž. 25 d. Rochester-y, N. Y. Apie tą koncertą mums rašo muzikos kritikė Mari-rija Baltrus, muzikos mokslus baigusi Birminghamo Universi-tete ir vėliau muzikos studijas gilinusi Vienos akademijoje. Koncerte dalyvavo Zenono No-meikos studentai: Birutė Stan-kutė, Kęstutis Saladzius, Sandie Grabowski, Nijolė Šlapelytė, Kristina Nomeikaitė ir Nijolė Saladziūtė. Muzikė Baltrus ra-šo, kad šie studentai žavėjo klausytojus ryškiu nuosirdumu ir kūrinių atlikimo gracingumu. Reikia muziką Nomeiką svei-kininti dėl kiekvieno iš jo auklė-tinių techninių laimėjimų; net-gi jei ir buvo klaida padaryta, koncertuotojus nepasimetė, o greit vėl muziką pagavo ir tęsė toliau. Mūsų muzikė Baltrus, aplenkdamą du jaunosius, pa-stebi, kad ir kituose dar buvo jaučiama stoka stiliaus pajau-timo ir interpretacijos. Progra-ma buvo kiek persunki, bet dar jauniems pianistams reikės, iš-mokti, kad pedaliu naudojasi ir smarkus virtuoziško stiliaus užgavimas klavišų negai-ūvaduoti taip reikiama tik-lumo ir tono ūvarumo; kartkar-tėmis pavartotas tylesnis pia-no — labai pagaidautinas. Kai-kur buvo paspartintas, pvz., N. Saladziūtei atliekant Beetho-ne Sonata op. 31 Nr. 2, ir čia allegretto tapo allegro vivace. Kristina Nomeikaitė, skambinu-si labai tiksliai ir švelniai, suga-dino Bacho "Preludą" ir Chopino "Fantaziją" per daug var-dodama pedalus. Pasigėrėtinas buvo skambinimas Sandie Gra-bowski (Liszto "Vengrų rapso-dija), Nijolės Šlapelytės (De-bussy "Svajonė"), Kristinos No-meikaitės (Mendelssohno "Per-petual movement") ir Chopino "Fantasie Impromptu", Nijolės Saladziūtės (Serjabino "Etu-de in E major").

Muzikė M. Baltrus, džiaugda-masis laimėjimais, sveikina stu-dentus ir mokytoją, davirusi-tokią įdomią programą ir lau-kia jų sekančio koncerto, kada-tikisi gausesnės publikos, kas bus dar didesnis pasakatinimas tiems jauniems žmonėms.

• Straipsnio konkursas, tema "Svarbiausieji mūsų uždaviniai dabartinėje išieivijos sąlygoje", paskelbė "Laiskai Lietuviams". Mecenatai dr. Milda ir Stasys Budriai ir dr. A. Rudokas.

• Muz. Zenono Nomeikos for-t-tepiono studijos mok. koncertas įvyko birž. 25 d. Rochester-y, N. Y. Apie tą koncertą mums rašo muzikos kritikė Mari-rija Baltrus, muzikos mokslus baigusi Birminghamo Universi-tete ir vėliau muzikos studijas gilinusi Vienos akademijoje. Koncerte dalyvavo Zenono No-meikos studentai: Birutė Stan-kutė, Kęstutis Saladzius, Sandie Grabowski, Nijolė Šlapelytė, Kristina Nomeikaitė ir Nijolė Saladziūtė. Muzikė Baltrus ra-šo, kad šie studentai žavėjo klausytojus ryškiu nuosirdumu ir kūrinių atlikimo gracingumu. Reikia muziką Nomeiką svei-kininti dėl kiekvieno iš jo auklė-tinių techninių laimėjimų; net-gi jei ir buvo klaida padaryta, koncertuotojus nepasimetė, o greit vėl muziką pagavo ir tęsė toliau. Mūsų muzikė Baltrus, aplenkdamą du jaunosius, pa-stebi, kad ir kituose dar buvo jaučiama stoka stiliaus pajau-timo ir interpretacijos. Progra-ma buvo kiek persunki, bet dar jauniems pianistams reikės, iš-mokti, kad pedaliu naudojasi ir smarkus virtuoziško stiliaus užgavimas klavišų negai-ūvaduoti taip reikiama tik-lumo ir tono ūvarumo; kartkar-tėmis pavartotas tylesnis pia-no — labai pagaidautinas. Kai-kur buvo paspartintas, pvz., N. Saladziūtei atliekant Beetho-ne Sonata op. 31 Nr. 2, ir čia allegretto tapo allegro vivace. Kristina Nomeikaitė, skambinu-si labai tiksliai ir švelniai, suga-dino Bacho "Preludą" ir Chopino "Fantaziją" per daug var-dodama pedalus. Pasigėrėtinas buvo skambinimas Sandie Gra-bowski (Liszto "Vengrų rapso-dija), Nijolės Šlapelytės (De-bussy "Svajonė"), Kristinos No-meikaitės (Mendelssohno "Per-petual movement") ir Chopino "Fantasie Impromptu", Nijolės Saladziūtės (Serjabino "Etu-de in E major").

Muzikė M. Baltrus, džiaugda-masis laimėjimais, sveikina stu-dentus ir mokytoją, davirusi-tokią įdomią programą ir lau-kia jų sekančio koncerto, kada-tikisi gausesnės publikos, kas bus dar didesnis pasakatinimas tiems jauniems žmonėms.

• Straipsnio konkursas, tema "Svarbiausieji mūsų uždaviniai dabartinėje išieivijos sąlygoje", paskelbė "Laiskai Lietuviams". Mecenatai dr. Milda ir Stasys Budriai ir dr. A. Rudokas.

• Muz. Zenono Nomeikos for-t-tepiono studijos mok. koncertas įvyko birž. 25 d. Rochester-y, N. Y. Apie tą koncertą mums rašo muzikos kritikė Mari-rija Baltrus, muzikos mokslus baigusi Birminghamo Universi-tete ir vėliau muzikos studijas gilinusi Vienos akademijoje. Koncerte dalyvavo Zenono No-meikos studentai: Birutė Stan-kutė, Kęstutis Saladzius, Sandie Grabowski, Nijolė Šlapelytė, Kristina Nomeikaitė ir Nijolė Saladziūtė. Muzikė Baltrus ra-šo, kad šie studentai žavėjo klausytojus ryškiu nuosirdumu ir kūrinių atlikimo gracingumu. Reikia muziką Nomeiką svei-kininti dėl kiekvieno iš jo auklė-tinių techninių laimėjimų; net-gi jei ir buvo klaida padaryta, koncertuotojus nepasimetė, o greit vėl muziką pagavo ir tęsė toliau. Mūsų muzikė Baltrus, aplenkdamą du jaunosius, pa-stebi, kad ir kituose dar buvo jaučiama stoka stiliaus pajau-timo ir interpretacijos. Progra-ma buvo kiek persunki, bet dar jauniems pianistams reikės, iš-mokti, kad pedaliu naudojasi ir smarkus virtuoziško stiliaus užgavimas klavišų negai-ūvaduoti taip reikiama tik-lumo ir tono ūvarumo; kartkar-tėmis pavartotas tylesnis pia-no — labai pagaidautinas. Kai-kur buvo paspartintas, pvz., N. Saladziūtei atliekant Beetho-ne Sonata op. 31 Nr. 2, ir čia allegretto tapo allegro vivace. Kristina Nomeikaitė, skambinu-si labai tiksliai ir švelniai, suga-dino Bacho "Preludą" ir Chopino "Fantaziją" per daug var-dodama pedalus. Pasigėrėtinas buvo skambinimas Sandie Gra-bowski (Liszto "Vengrų rapso-dija), Nijolės Šlapelytės (De-bussy "Svajonė"), Kristinos No-meikaitės (Mendelssohno "Per-petual movement") ir Chopino "Fantasie Impromptu", Nijolės Saladziūtės (Serjabino "Etu-de in E major").

Muzikė M. Baltrus, džiaugda-masis laimėjimais, sveikina stu-dentus ir mokytoją, davirusi-tokią įdomią programą ir lau-kia jų sekančio koncerto, kada-tikisi gausesnės publikos, kas bus dar didesnis pasakatinimas tiems jauniems žmonėms.

• Straipsnio konkursas, tema "Svarbiausieji mūsų uždaviniai dabartinėje išieivijos sąlygoje", paskelbė "Laiskai Lietuviams". Mecenatai dr. Milda ir Stasys Budriai ir dr. A. Rudokas.

• Muz. Zenono Nomeikos for-t-tepiono studijos mok. koncertas įvyko birž. 25 d. Rochester-y, N. Y. Apie tą koncertą mums rašo muzikos kritikė Mari-rija Baltrus, muzikos mokslus baigusi Birminghamo Universi-tete ir vėliau muzikos studijas gilinusi Vienos akademijoje. Koncerte dalyvavo Zenono No-meikos studentai: Birutė Stan-kutė, Kęstutis Saladzius, Sandie Grabowski, Nijolė Šlapelytė, Kristina Nomeikaitė ir Nijolė Saladziūtė. Muzikė Baltrus ra-šo, kad šie studentai žavėjo klausytojus ryškiu nuosirdumu ir kūrinių atlikimo gracingumu. Reikia muziką Nomeiką svei-kininti dėl kiekvieno iš jo auklė-tinių techninių laimėjimų; net-gi jei ir buvo klaida padaryta, koncertuotojus nepasimetė, o greit vėl muziką pagavo ir tęsė toliau. Mūsų muzikė Baltrus, aplenkdamą du jaunosius, pa-stebi, kad ir kituose dar buvo jaučiama stoka stiliaus pajau-timo ir interpretacijos. Progra-ma buvo kiek persunki, bet dar jauniems pianistams reikės, iš-mokti, kad pedaliu naudojasi ir smarkus virtuoziško stiliaus užgavimas klavišų negai-ūvaduoti taip reikiama tik-lumo ir tono ūvarumo; kartkar-tėmis pavartotas tylesnis pia-no — labai pagaidautinas. Kai-kur buvo paspartintas, pvz., N. Saladziūtei atliekant Beetho-ne Sonata op. 31 Nr. 2, ir čia allegretto tapo allegro vivace. Kristina Nomeikaitė, skambinu-si labai tiksliai ir švelniai, suga-dino Bacho "Preludą" ir Chopino "Fantaziją" per daug var-dodama pedalus. Pasigėrėtinas buvo skambinimas Sandie Gra-bowski (Liszto "Vengrų rapso-dija), Nijolės Šlapelytės (De-bussy "Svajonė"), Kristinos No-meikaitės (Mendelssohno "Per-petual movement") ir Chopino "Fantasie Impromptu", Nijolės Saladziūtės (Serjabino "Etu-de in E major").

Muzikė M. Baltrus, džiaugda-masis laimėjimais, sveikina stu-dentus ir mokytoją, davirusi-tokią įdomią programą ir lau-kia jų sekančio koncerto, kada-tikisi gausesnės publikos, kas bus dar didesnis pasakatinimas tiems jauniems žmonėms.

• Straipsnio konkursas, tema "Svarbiausieji mūsų uždaviniai dabartinėje išieivijos sąlygoje", paskelbė "Laiskai Lietuviams". Mecenatai dr. Milda ir Stasys Budriai ir dr. A. Rudokas.

• Muz. Zenono Nomeikos for-t-tepiono studijos mok. koncertas įvyko birž. 25 d. Rochester-y, N. Y. Apie tą koncertą mums rašo muzikos kritikė Mari-rija Baltrus, muzikos mokslus baigusi Birminghamo Universi-tete ir vėliau muzikos studijas gilinusi Vienos akademijoje. Koncerte dalyvavo Zenono No-meikos studentai: Birutė Stan-kutė, Kęstutis Saladzius, Sandie Grabowski, Nijolė Šlapelytė, Kristina Nomeikaitė ir Nijolė Saladziūtė. Muzikė Baltrus ra-šo, kad šie studentai žavėjo klausytojus ryškiu nuosirdumu ir kūrinių atlikimo gracingumu. Reikia muziką Nomeiką svei-kininti dėl kiekvieno iš jo auklė-tinių techninių laimėjimų; net-gi jei ir buvo klaida padaryta, koncertuotojus nepasimetė, o greit vėl muziką pagavo ir tęsė toliau. Mūsų muzikė Baltrus, aplenkdamą du jaunosius, pa-stebi, kad ir kituose dar buvo jaučiama stoka stiliaus pajau-timo ir interpretacijos. Progra-ma buvo kiek persunki, bet dar jauniems pianistams reikės, iš-mokti, kad pedaliu naudojasi ir smarkus virtuoziško stiliaus užgavimas klavišų negai-ūvaduoti taip reikiama tik-lumo ir tono ūvarumo; kartkar-tėmis pavartotas tylesnis pia-no — labai pagaidautinas. Kai-kur buvo paspartintas, pvz., N. Saladziūtei atliekant Beetho-ne Sonata op. 31 Nr. 2, ir čia allegretto tapo allegro vivace. Kristina Nomeikaitė, skambinu-si labai tiksliai ir švelniai, suga-dino Bacho "Preludą" ir Chopino "Fantaziją" per daug var-dodama pedalus. Pasigėrėtinas buvo skambinimas Sandie Gra-bowski (Liszto "Vengrų rapso-dija), Nijolės Šlapelytės (De-bussy "Svajonė"), Kristinos No-meikaitės (Mendelssohno "Per-petual movement") ir Chopino "Fantasie Impromptu", Nijolės Saladziūtės (Serjabino "Etu-de in E major").

Muzikė M. Baltrus, džiaugda-masis laimėjimais, sveikina stu-dentus ir mokytoją, davirusi-tokią įdomią programą ir lau-kia jų sekančio koncerto, kada-tikisi gausesnės publikos, kas bus dar didesnis pasakatinimas tiems jauniems žmonėms.

Eucharistinio Kongreso pašto ženklas, kurį liepos 31 d. išleis Vakarų Vokietija, paminėdama 9 dienas (liepos 31-rugpj. 7 d.) užtruktą 37-ą Eucharistinį Kongresą Miunchene.

• Fabijonas Neveravičius, rašytojas, visuomenininkas, laisraštūnas, liepos 19 d. sulaukia 60 m. amžiaus. Yra kilęs iš Pužų dv., Nemakščių valsč., Raseinių apskr. Gimnazijos kursą ėjo Šiauliuose ir Rževe (Rusijoje), universitetą — Kaune, Teologijos — Filoso-fijos Fakultete; lankė Filosofijos skyrių. Išėjęs Aukštusius Karininkų Kursus, nuo 1919 m. pradėjo tarnybą husaruose, vėliau — karu mokykloje ir pės-tininkų pulkuose. Nuo 1935 m. daugiau atsidėjo kūrybai. Jo pirmasis romanas — "Dienos ir naktys" — kelia visuomenės ir psichologines problemas. Toliau davė keletą romanų istorinėmis temomis: "Bląskomos liepsnos", (perspausdintas tremtyje), "Erškėčiai" (iš 1831 m. sukilimo), "Gulbių šaka" (iš Zy-gimanto Augusto ir Barbaros Radvilaitės laikų). Išėjo jo novelės ir apysakaitės "Palaimin-tas juokas", apysakos "Dieno-vydžio sutemos" (tremtyje). Yra davęs daug vertimų, kaip Reymonto "Kaimiečiai", Walla-ce "Ben — Huras", Tolstojaus "Anna Karenina", Orvelio "Gy-vulių tikis" ir kt. Gausiai bend-radarbiavo periodinėje spaudoje, dirbo Vilniaus radijofoje, bu-vo Vilniaus Lietuvos Teatro li-teratūros skyriaus vedėjas. Vilk-niaus teatre buvo pastatyta jo pjesė "Priešai", o per radiją duota eilė jo vaidinimų ir monta-žų. Tremtyje daugiau įsijun-gė į visuomeninę veiklą. Gyvena Anglijoje, Londone.

• Stasys Pilka, penkias sa-vaiteis išbuvęs rytinėse valsty-bėse, grįžo į Chicago.

• Dr. J. Bieliauskas, dėstąs Xavier Universitete, Cincinnati, Ohio, dalyvauja ir mokslinėje spaudoje. Š. m. liepos mėn. žurn-alas "Journal of Clinical Psy-chology" išspausdino net du jo dalyku. Viename jisai, drauge su Ohio Valst. Ligoninės atsto-vo Harvey E. Wolfe, svarsto apie pramonės darbdavių užim-tą poziciją link samdymo buvu-sių psichinių ligoninių pacien-tų. Jie apklausinėjo vadovybę 251 pramonės įmonių, turinčių nemažiau, kaip 100 tarnautojų (iki 14,000), ir susekė, kad eilė darbdavių visai nenori tokių atleistiųjų iš psichiatrinii ligon-inių samdyti, eilė svyruoja, mažai interesuoti, nors yra ne-mažai, kurie ir samdo. Viskas tas ryškiau nusakoma statisti-ko duomenimis ir išsaiškūna-tais praėjusiais. Dauguma vis-dėito neatsisako samdyti.

Antroje studijoje, išspausdin-toje taipgi to paties žurnalo te-moje pačiame numeryje, infor-muojama apie pravestus psicho-loginius tyrimus su 100 aukšt-mokyklos auklėtinii, naudojant spalvotas ir nespalvotas pieši-mo priemones.

• Broliai Mekai, lietuviai ra-šytojai, kruopščiai stebint New Yorko filmų pramonę, jau prad-ėjo savo bendrovės "FC Film Unit" pirmojo filmo sukimą. "The Variety", Amerikos filmo ir televizijos pramonės laikraš-tis, pavadino Joną Meką "nau-jojo Amerikos kino" judėjimo vieną pagrindinių kalbėtojų. Jon-as Mekas redaguoja ir leidžia neperiodinį žurnalą "Film Cul-ture", be to, yra "The Village Voice" laikraščio New Yorke filmų kritikas. (alm.)

• St. Tamulatis vasaros atos-togoms pasirinko netoli Toron-to esančią Wasagą, kur jo bro-lis Vytautas turi vasarnamį.

• Henrikas Kaduskas, dir-bąs Kongreso Bibliotekoje, Wa-shingtone, tarnybos reikalais vyksta porai metų į Europą.

• Lietuvių opera Pietų Ame-rikoje. Vargonininko Vito Do-relio vadovaujamas lietuvių pa-rapijos choras Urugvajuje pu-ikiai išmoko italų kalboje ope-rą "Taraviatą" ir ją įsivilkę į pritaikintus rūbus, gerai sudai-navo. Publikos buvo pilna di-džiulė parapijos salė. Nors ope-ra užtruko ištisas 3 valandas, bet žiūrėtojams prabėgo, kaip pusvalandis. Kadangi taip gerai pasisekė, tai mano, dar geriau pasirošę, ją sudainuoti mies-to teatre, o vėliau pervaziuoti per didesnius Urugvajaus mies-tus ir nuvykti net į Buenos Ai-res.

• Vyt. Tamulacio "Svirplio muzikanto kelionės" jau atspau-sdinta. Tai "Eglutės" dešimtme-tio leidinys. Kaina \$2.50. Tai labai įdomi knyga vaikams.

DR. J. G. BYLA - BYLALIS
Nervų-Smageny Ligos, Chirurg.
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street
Valandos: kasdien susitarus skam-binti tik pirmą, antrą, ketvirtą, penktą, šeštą, ketvirtą ir šeštą. Val. kasdien 9-12 ir 4-6 p. p. Prospect 6-1795. Rez. TRE-MONT 9-5880.

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidurių ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-12 ir 4-6 p. p. Seštadienis 1-4 p. p. Trečiadienis uždaryta.

DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
spec. vidurių ligos
6317 South Western Avenue
Tel. ofiso — REpublic 7-9000
Namų — GROvehill 6-6161
Valandos: kasdien 2-7 p. p. Seštadienis 1-5 val. p. p. Trečiadienis uždaryta.

DR. E. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
Valandos pagal susitarimą
6122 S. Kedzie Ave., WA 5-2970
Jei nesistiepiama skambinti MI 2-0001

DR. B. GAIZIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akuserija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Seštadienis 1-4 p. p. Trečiadienis uždaryta.

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidurių ir vaikų ligos
2737 West 71st St.
Val. kasdien nuo 6-8 val. vakaro. Seštadienis 12-2:30 val. p. p. Trečiadienis ir ketvirtadienis uždaryti.

DR. JANINA JAKŠKEVIČIUS (JOKA)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
5002 W. 16th St., Cicero, Illinois
Val. kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Seštadienis 1-4 p. p. Trečiadienis ir ketvirtadienis uždaryti.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6-8 val. Seštadienis ir ketvirtadienis uždaryti.

DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 W. Marquette Road
Valandos 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienius.

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3925 West 59th Street
Val. Pirmą, antrą, ketvirtą, ir penktą nuo 1-4 p. p., 6:30-8:30 val. vak. Seštadienis 1-4 val. Seštadienis uždaryta.

DR. P. KISIŠLIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius Seštadienis 12 iki 4 popiet

DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 S. Archer Ave.
Val. Kasdien popiet nuo 12-3 val. vak., pirm., antr., ketvir., 6-9 val. Trečiadienis tik susitarus.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDINIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
7156 South Western Avenue
MEDICAL BUILDING
Pirmą, antrą, ketv., ir penktą, nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakaro. Trečiadienis 11 val. ryto — 1 val. p. Seštadienis 11 val. ryto iki 3 val. p. p. Ofisų tel. RE 1-1166 Res. tel. WA 9000-5-3785

Tel. ofiso HE 4-1202, rez. PR 6-4153
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
(71st ir So. Campbell Ave.)
Val. pirmą, ir ketvirtą, 1-4 p. p. antrą ir penktą 5-8 v. v.

Tel. ofis. VI 2-1484. Rez. RE 7-8019
DR. ALBINA BRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
3259 South Halsted Street
Val. kasdien: 3-7 p. p., penktą 2-4 ir 6-8; Seštadienis 1-4 val. Trečiadienis uždaryta.

Ofiso telefonas — Bishop 7-2526
DR. AL RAKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4342 Archer Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
Val. kasdien nuo 2 iki 9 val. vak. Trečiadienis ir ketvirtadienis uždaryti.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
2745 West 69th Street
Spec. ORTHOPEDIJOS LIGOS
Prie

Sovietų politika Pabaltij

DR. P. MACIULIS, Chicago, Ill.

"Soviet Policy Toward The Baltic States 1918-1940" tokiu pavadinimu University of Notre Dame Press 1959 metais išleido d-ro Alberto N. Tarulio 275 psl. in 8 knyga, turbūt pirmą kartą tokios apimties su žinomo istoriko, lenkų kilmės, prof. Oskaro Haleckio įžanga.

Tokio veikalo dar neturėjom

Lietuviškoji visuomenė Amerikoje tokio veikalo ligi šiol neturėjo, kas taip pat pasakytina ir apie amerikiečių visuomenę, kuriai mūsų įstaigos prieš II-jį Pasaulinį karą apie Lietuvą nieko konkretaus nebuvo anglų kalba paskelbusios. Tarsi kokia nelemtis, mes visoje srityse vilkome išpaskos, o spaudos propagandos atžvilgiu — gal net paskutinėje vietoje.

Galima įsivaizduoti, kaip sunku buvo mūsų veiksniams pradėti bent kokią akciją tuo metu, kai Lietuva išliko šūprai raudonojo siaubo okupacija 1940 metų birželio 15 d.

K. Jurgela, tiesa, paskelbė didesnę pluoštą žinių apie Lietuvą anglų kalba, kad užkamšytų tuščius kampus apie bolševikinio smurto žiaurią tikrovę, bet toli gražu neatkleidė jos tokiu metodu, kaip kad mums patiekia savo knygoje A. Tarulis.

Studijos apimtis

A. Tarulio veikalas apima tik Nepriklausomos Lietuvos laikotarpį nuo 1918—1940 metų, kiek prasleisdamas jį nuo pat rusų 1917 metų vasario revoliucijos, ir, jei taip būtų leistina išsireikšti, papunkčiui atskleidamas mūsų politinius santykius su Sovietų Sąjunga iki 1940 metų pabaigos — suklauto ir neteisėto Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą.

Nors knygos pagrindas ir tiesias, suprantama, yra Lietuvos užgrobito smurto atskleidimas, bet A. Tarulis, kalbėdamas Lietuvos reikais, kartą kalba ir apie Latvijos ir Estijos pavergimą, nes tai galima pavadinti likimine visų trijų Pabaltijo kraštų tragedija.

Apie estus

Apie estus mes labai mažai žinojome, kadangi sąlyčio su jais mes neturėjome: jie gyveno kažkur tolokai į šiaurę Baltijos pamyriui ir išvis jokie kultūriniai saitai mūsų su jais nesaitė. Tik po rusų revoliucijos 1917 m. ano, Pirmojo, karo mūsų tremtiniai Rusijoje dažniau susitikdavo ir su estais, kurių tikslai, kaip ir mūsų buvo tokie patys — siekti atsipalaidavimo nuo Rusijos vienas atžvilgiais. Kadangi estai gyveno Baltijos pamyriui, šiaurėje pasiekdami Narvos upę, galima sakyti veik Petrogrado pašonėje, tai ir jų kova atsipalaiduoti nuo Rusijos buvo gana sunki ir kieta.

Kaip ten bebūtų buvę, kada kuris tų dviejų kaimynų būtų derinęs savo politiką su Lietuvos interesais, A. Tarulis klausimo nekelia: jis labai kropsčiai chronikininko metodu patiekia ne savo išvadas, bet leidžia kalbėti paties dokumentams.

Sutelkta daug medžiagoe

Nors rašančiam šios A. Tarulio knygos apžvilgą teko pasakutinius penkerius metus dirbti kaip tik tame URM skyriuje, kuris be kitų kraštų lietė ir Sovietų Sąjungos bylas, vienok nei dirbusieji prieš mane, nei aš pats neturėjau sutelkęs po

ranka tiek medžiagos santykiams tarp Lietuvos ir S. Sąjungos nušviesti, kiek kad savoj knygoje mums patiekia A. Tarulis. Ir tai bene bus didžiausias juo nepelnas.

Pasiteišimui reikia pasisakyti, kad A. Tarulis rado Kongreso Bibliotekoje Washingtone tiek daug medžiagos, praturtintose vokiečių Reicho archyvais, atrastais Berlyno griuvėsiuose, kokių mes, gaila, neturėjome. Kad mūsų atstovybė Washingtone nepriklausomybės laikais būtų turėjusi bent po vieną tokių spaudo, — propagandos bendradarbių kaip Londone Harrisoną, ar Romoje G. Salvatore, gal ir šiandien tuo žvilgsniu nebūtume tokie neturtingi.

Jei tu didžiosios valstybės, šimtmečiais vykdydamos savo politiką — ekonominę politiką, dar ir šiandien randa reikalą turėti užsienio savo spaudo biurus, skaityklas su nemažu tarnautojų skaičiumi, tai ką gi tenka sakyti apie mus, daugumą "atsiradusius" po pirmojo Pasaulinio karo. Gal kas sakys, kad bolševikai ver-

Dr. A. Tarulis

čia stremti jų propagandą, bet šitoji taisyklė veiks nuo pat bolševikinio perversmo Petrograde spalio mėnesį...

Šešiolika skyrių

Savo knyga A. Tarulis suskirsto į šešiolika skyrių, kurių kiekvienas yra ne vien eilinis skaitytujui įdomus, kiek jis brangintinas politiniam veikėjui ir, pagaliau, istorikui, nors gal ir ne visi juo nurodyti šaliniai bus tikslūs. Tai reikės vietomis patikrinti, bet didžioji šio darbo dalis jau bus vietiečiai atlikta, ir už tatal jam bus kiekvienas dėkingas, kas šituo klausimu interesuosis.

Kelias į laisvę

Pirmame skyriuje A. Tarulis paduoda pačias pirmąsias žinias, paimtas iš sovietinės spaudo — "Izvestija" — kur pasisakoma ne viena proga apie kiekvienos tautos teisę apsispręsti kokią politinį gyvenimo būdą ji pasirenka. Čia autorius patiekia datos, kaip susikūrė Tartu mieste estų atstovų komitetas kovo 24—26 dd., kuriam buvo pavesta suorganizuoti Estijos provincijos administracija. Panašų autonominį stojų 1917 m. liepos 5 d. gausia latviai sudaryti Livonijos ir Kurlijandijos provincijoms.

Kovo 13 d. Petrapilio lietuvių seimas painformuoja Provizorinę mūsų vyriausybę, kad Lietuva kaip visai skirtingas kraštas dar tebėgas vokiečių okupacijoj, tik jos Steigiamajam Seimui pasisakius galės nustatyti savo vidaus valdymosi formas bei santykius su užsienio kraštais. Tuo pačiu metu rugsėjo 18—23 dienomis lietuvių Konferencija Vilniuje, sutelkusi per pustrčio šimto atstovų aiškiai pasisako už pilnos nepriklausomybės siekimą. Autorius patiekia tokių bolševizmo doktrinierių kaip Leninas pasisakymus dar iš 1913 metų už kiekvienos tautos laisvą apsisprendimą.

Dokumentai apie imperialistines sovietų užmačias

Tačiau vėliau, kai bolševikams teko susidurti su estų sudaryta provizorine administracija, kuri siekė visiškai atsipalaidavimo nuo Rusijos, bolševikai ne vien parodė savo kėlus į Estijos pamarius, bet buvo sudarę savo, probolševikinę vyriausybę, neva siekiančią federacijos su didžiąja rusų tauta... Negalėdami veikti tiesiogiai, jau pat pradžioje Pabaltijo valstybių kūrimesi laiku rodė savo iltis tuos kraštus pasigrobti. Kitas dalykas, kad jie visais laikais tykojo geros progos savo užmačioms įgyvendinti. Šiandien mes tą dokumentaliai išskaitome iš A. Tarulio knygos.

Apsisprendimo laisvę praktikoje

Antrame skyriuje kalbama apie apsisprendimo laisvę praktikoje. Čia autorius atskleidžia bolševikų derybas su vokiečiais Brest - Litovske, primindamas abiejų pusių nuotaikas dėl ukrainiečių ir baltgudių delegacijų vaidmens tose derybose. Ukrainiečių delegacijos pirmininkas M. Lubinskis visai atvirai išdėstė bolševikams, kaip Rusijos carai visais laikais, o ir patys bolševikai visais būdais, yra priešingi paleisti iš savo rankų kitų tautybių žemes ir jų žmones. Estija parodoma to ryškiausiu pavyzdžiu, nes dar 1918 m. sausio 24 d. "Izvestija", kalbėdama Lenino lūpomis apie carų pavergtus svetimus kraštus, išvardija Lietuvą, Lenkiją, Latviją ir Ukrainą, bet Estijos visai nepamini, nes jau tuomet bolševikai estus laikė įtrauktus į sovietinių respublikų federaciją... Kai jie kėlė vokiečiams Brest - Litovske klausimą dėl referendumo vokiečių užimtuose kraštuose: Lenkijoje, Kurlijandijoje ir Lietuvoje, palikdami nuosaiiai tuos kraštus kaip Suomiją, Ukrainą ir Kaukazas, delegacijos narys, mažuometis, L. Martovs buvo ne mažiau pasipiktinęs bolševikais kaip ir vokiečių delegacija, kuriai bolševikų dvideidė politika buvo aiškiai matoma. A. Tarulio teigimus patvirtinant, tenka pasakyti, kad tas bolševikų dvideidiskumas jų politikoje Pabaltijo kraštų atžvilgiu tęsėsi visą nepriklausomybės laikotarpį.

Raudonųjų pastangos dominuoti Baltijos jūroj

Trečiame skyriuje gana plačiai apsakojamos visos bolševikų dėtos pastangos įsiskverpti į Baltijos jūrą ir joje dominuoti, tik tuomet jiems to dar neleido padaryti vokiečiai. Bet, kai vokiečių kaizeris 1918 m. gruodžio 9 d. abdikavo, bolševikai atsietė nuo sutarties Brest - Litovske ir be jokio skrupulų pradėjo veržtis į Estiją... Neilgai trukus sovietinė politika prasileidė savo kėlus į Lietuvą ir Latvijos teritorijas, iš kurių vokiečiai, einant paliaubų nuostatais, turėjo pasitraukti.

Anuo laiku visi pabaltiečiai buvo beginkliai ir bejėgiai, o bolševikai dar galėjo vakarų fronte sugraibyti žmonių ir surinkti išmėtytų ginklų, gražindami ir raudonarmiečių eiles griežčiausią discipliną, dėl kurios panaikinimo Krensksis prarado laikinosios vyriausybės vadovybę Rusijoje. Atsilaukty plikomis rankomis, kad ir prieš apibržgusius raudonarmiečius, nebuvo lengva. Panašios a la Kapusko - Mickevičiaus probolševikinę vyriausybę buvo bolševikų kuriamos Latvijoje ir Estijoje. Kai jiems atkito vokiškų divizijų pavojus, bolševikai savo dvideidiskos politikos nebedangstė jokių lygys lapelių.

Pabaltiečiai nesilėgėjo pigiai pasmaugiami; tūkstanciai jų savanorių išėjo su klumpėmis ir senais, iš palėpių ištrauktais

Lietuviški kryžiai, dabar okupuotų naikinami Lietuvoje.

apruđijusiais šautuvais ir... stebuklingu būdu kovą laimėjo: 1919 metų gale, tiksliau — rugpjūčio mėnesį jau šiaupus Dauugaus Lietuvos žemė ne vieno raudonarmiečio nebebuvo.

Bolševikinės politikos linija

Toliau autorius labai kropsčiai pavaizduoja visą bolševikinę politikos liniją: Rusijai taika, gi kitiems — nusiginklavimas.

Baltgvardiečių gerokai papsausiti pietuose ir admirolo K. Mėlako grąsomis ties Uralu ir Volga — rytuose — bolševikai vakaruose ilgai niekur neatilaukė, todėl patys graibėsi taikos, kaip vienos išsilaikymo priemonių. Bet ir to jiems buvo mažai: jie stengėsi pirmieji sudaryti nepulimo paktsus su Pabaltijū ir Lenkija bei kitomis konvencijomis ir savitarpinės pagalbos paktais apsidrausti. Visa tai darydami jie siekė nustumti laikinai jiems galimus, o dažnai perđėtai įsivaizduojamus pavojus iš kitų, nors tuo pat metu nevengė priekšti savo pirštų, kad ir tuose kraštuose, su kuriais jie turėjo visą eilę sutarčių bei abipusių įsipareigojimų, sukeltų sąmyšius, sukilimus, siekiant bolševikinio perversmo.

Ir, jei seniau bolševikai dar stengdavosi savo tikslus nuslėpti, tai šių dienų tokie Chrusčėvai, svečiuodamiesi tokioje Austrijoje, jau ciniškai zvėgoja, kad nebeužlgo visame pasaulyje plečvėsus raudonoji vėlavila!

Naciams įsigalint

Kai 1933 metais Vokietijoje prėjo prie valdžios kraštutinėji nacionalistai su buv. puskarininku A. Hitleriu priešakyje, Kremlius susirūpino ne juokais, aišku, tik dėl savo režimo išlaikymo. Raudonasis užs. rk. komisaras M. Litvinovas dar 1935 metais pasiteiravo Talline ir Kaune, ar nebūtų metas sudaryti savitarpinės pagalbos paktus. Pabaltijo kraštų ministertai gegužės 6 d. nutarė laisvą griežto neutraliteto, nes didantis tokius pakts Pabaltijys atsistotų aiškiai nedrauginę kraštų eilėn Vokietijos atžvilgiu.

Ir taip, galima sakyti, metai iš metų vokiečių naciams įsigalint, bolševikai visais būdais spaudė Pabaltiečius susirišti su jais visokiais saitais, kad perversminiai bandymai jiems nepasisekė.

1936 m. kovo mėn. įvedę savo kariuomenę į Ruhr sritį, vokiečiai pamatė, kad Europa nebebuvo dël to jaudinasi. Tuomet jie savo propagandą ir dėmesį sutelkė į Čekijos vokiečius — sudetus. Atmena pasaulis kuo baigėsi Santarvininkų susitarimas Muenchene, kaip buvo "įjungta" į vokiečių Reichą

Austrija, o dėl tokiu mažo pajūrio kaip Klaipėda, aišku, niekas sau galvos nesuko. Ir, kai visi šitie Hitlerio planai jau buvo realizuoti, norėta Dancigo "kliuvinį" pašalinti...

Stalino ir Hitlerio dalybos svetimom žemėm

Maskvoje tuo metu vyko derybos tarp anglų - pran užų ir bolševikų, nes visi Europos didieji aiškiai nujautė, kad ir dėl Dancigo Hitleris lenkams nenusileis, o tai reikė artėjanti karą.

Čia maskviniai satriapai suvaidino dvigubą rolę: derėdamies, su anglais ir prancūzais, užaugaryje vedė slapta derybas ir su vokiečiais naciais. Kai prancūzai su anglais nesutiko Pabaltijo bolševikams "nurašyti", Stalinas susitarė su Hitleriu pasidalyti svetimomis žemėmis ir žmonėmis. Žodžiu, prasidėjo pasaulyje negirdėta "komercija", kokios mūsų amžius dar nebuvo matęs.

Molotovas, kalbėdamas su Krėve, Kremliaus kėslų nebeslėpė

Vienu metu, tiesa, Lietuva buvo atsiradusi vokiečių strategų akiraty, bet vėliau vokiečiai, bolševikų spiriami, atsiskėlė nuo savo "įtakos sferos" Lietuvoje. Kaip visa tai vyko, suprantama, čia kelias puslapias neatpasakosi, — reikia atsiversti A. Tarulio knyga.

Slaptai susitarę su vokiečiais, bolševikai privertė sudaryti vadinamas savitarpinės pagalbos sutartis, žinoma, tik priedangai įvesti į Pabaltijo kraštus savo stambias karines įgūtas. Ir taip pasikartojo Trojos arklio istorija, kurios artimiausia pasėka buvo suklautoj neteisėti rinkimai, raudonarmiečiams užplūdus visas tris Pabaltijo respublikas, o iš to bolševikai pasidarė sau reikalingas išvadas, kad Pabaltiečiai "įsijungę" į Sov. Sąjungą.

Devyniems mėnesiams pralinkus Maskva patiekė savo naujus reikalavimus — ultimatumus, teduodama tik po kelias ar keliolika vandanų jų reikalavimus priimti. Tokiu būdu Pabaltijys neteko laisvės ir nepriklausomybės.

Visi bolševikų mesti priekaištai ir kaltinimai buvo tik priekabės, tik niekuo nepagrįsti kaltinimai, nes Pabaltijo įjungimas į Sov. Sąjungą buvo jau seniai Kremliuje nutartas, todėl Molotovas, kalbėdamas su Krėve - Mickevičium liepos 2 d., Kremliuje jau šito kėslu nebeslėpė.

Keletas netikslumų

Suglaudžiant apžvalgą, reikia pastebėti, kad kai kur A. Tarulis paduoda ir netikslūs žinių. Taip, pvz., 50 psl. priešpaskutinėje pastraipoje kalba apie gautą pagalbą iš Santarvininkų, kad savanoriai kovėsi estų gretose iš Suomijos, Norvegijos ir Švedijos (?)

94 psl., kalbėdamas apie lenkų pateiktą Lietuvai ultimatumą, jis administracijos liniją vadina "frontier" ir skliausteliuose dar paryškina — "the demarcation line" in Lithuanian terminology... kas netiktinai anksstyvesniam susitarimui su lenkais po ano garsaus susitikimo Zenevoje prof. A.

Voldemaro su maršalu J. Pilisūdskiu, nes jau vėlesniame susitikime Karaliaučiuje buvo suarta demarkacijos linija vadinanti ne siena, o administracijos linija, nes dėl sienų kaip tik ir čjo lietuvių ginčus su lenkais. Šitas dalykas buvo mums teisiniu požūriu svarbus, ir dėl nesugaudymo šioje terminologijoje vienas mūsų atstovų bevėk neteko savo pte

Dėl vieno susitikimo Maskvoje

176 psl., kalbėdamas apie Merchio susitikimą Maskvoje, autorius ir vėl paduoda netikslias žinias, teigdamas, kad stotyje Merchio tesutikęs mūsų atstovas Natkevičius ir keli žemesnio rango sovietiniai valdininkai.

Tai labai netiksliai informacija. Priešingai, vadinamoji Baltgudių stotis Maskvoje buvo išpuosta lietuviškoms ir sovietinėms vėliavomis. Jų, neperdėgant, galjo būti apie 200! Stotyje be Višinsko, Dekanozovo, Maskvos karinio komendanto ir Maskvos miesto galvos, užs. komisariato protoko ir viršininko ir to paties Pozdniakovo su kitais valdininkais, kurių galėjo būti apie 16, buvo visos mūsų atstovybės personalas, todėl keista, kad A. Tarulio žinios tokios šykščios šituo klausimu.

Pasikalbėjimai Maskvoje

177 psl., kalbėdamas apie 177 psl., kalbėdamas apie antrą Merchio susitikimą su Molotovu Kremliuje, autorius ir vėl paduoda netiksliai tos nak-

tics pasikalbėjimą, kuris buvo perpus trumpesnis už pirmąjį, ir tie dalykai buvo apkalbėti pirmojo posėdžio (birželio 7 d.) metu.

178 psl., kur kalbama apie Urbšio atvykimą Maskvon, sakoma, kad neva Merkys iškvietęs Urbšį ir davęs mintį atvežti prezidento raštą. Ir čia autorių nežinia kas bus netiksliai panformavęs, nes idėja atvykti Urbšiai išėjo iš Kauno, o kad nevyktų "tuščiomis" ir buvo Urbšiai pavesta nuvežti Maskvon Valstybės Prezidento raštą.

Dėl Urbšio skridimo Berlyno

Ir, pagaliau, stambiausia klaida yra autorius teigimas 99 psl. ketvirtoje pastraipoje, kūr kalbama apie Urbšio skridimą iš Berlyno į Kauną via Varšuvą, kad susitiktų su anglų ambasadorium ir lenkų užs. reik. viceministėsu pasitarti (!). Nieko panašaus nebuvo, nes iš pasiumintybės ministeris Urbšys buvo nuvežtas tiesiai į aerodromą ir vokiečių vyriausybės lėktuvu parlėkintas į Kauną tiesiai. Kaune lėktuvas per naktį buvo mūsų aerodrome, o rytojaus dieną su reikiamais įgaliojimais vėl buvo nuvežtas į Reicho kancelariją Klaipėdos perleidimui pasirašyti.

Neskaitant tų kelių mano pastebėtų netikslumų, dr. A. Tarulio knyga nusipelnė visos mūsų galvojančios ir veikiančios visuomenės didelį dėkingumą.

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Inž. James A. Rudis, Jūzės Daužvardienės brolis, prieš kurį laiką pasitraukė iš savo profesijos ir ėmė studijuoti mediciną. Šiemet birželio mėnesį baigė Queen's Universiteto medicinos mokyklą, tapdamas medicinos daktaru ir nuo liepos mėn. 1 d. pradėjo atlikti praktiką (internship) MacNeal Ligoninėje, Berwyn, Ill. Naujasis daktaras yra gimęs Worcester, Mass., kur išėjo pradinį ir gimnazijos mokslą. Vėliau jis pasiekė net du inžinieriaus laipsnius: Massachusetts Jūrininkystės mokykloje ir Northeastern Universitete, kur gavo mechanikos inžinieriaus laipsnį. Toliau, Stanfordo Universitete, Kalifornijoje, išėjo biologijos ir chemijos kursą, kaip pasirašomą medicinios studijoms.

Medicina pradėjo studijuoti Bruselio Universitete Belgijoje. Stingant lėšų, jam kaikurį laiką teko imtis JAV tarnybos Vokietijoje, vėliau Londone, Anglijoje, dirbant inžinierijos srityje. Anglijoje jis ir buvo priimtas į Karalienės Universitetą. Karo metu jisai buvo JAV laivyno, leitenantas — komandierius Po karo — buvo JAV reparacijų organizacijos narys Japonijoje, kur gen. MacArthur vadovybėje padėjo susiaurinti japonų karinę pramonę. Medicina buvo jo svajonė nuo seniau, tačiau depresijos laikais negalėjo studijuoti dėl lėšų stokos, o vėliau — jau buvo kita kliūtis — amžius. Visdėlto Anglijoje tas 50 metų amžiaus ryžtingas inžinierius įstengė įstoti į universitetą ir baigti mediciną. Lietuviai gali džiaugtis, turėdami plačiai išmokslintą vy-

ra. Jau ir jo sūnus yra baigęs Stanford Universitetą ir dirba su Braniff Airlines, Texas valstybėje.

Nors visą laiką gyveno toliau lietuvių, bet kiek galėdamas, progai pasitaikius, saviesiems padėjo. Tarnaudamas JAV aviacijoje Vokietijoje, aplankęs Vasario 16 gimnaziją ir pamatęs esančius trūkumus, iš karinių įstaigų išripieno daug antklodžių, paklodžių, matracų, sporto reikmenų. Švenčių proga pasiskirdavo pas save mokslieivius patis ir įvesdavo juos į kitas aukštų karininkų šeimas.

Būdamas Japonijoje, surado lietuvių misionierių tėvą Margevičių ir išripieno jam paramą.

• Dr. Bronis Kaslas, šį pavasarį buvo pakeltas į asociate profesoriaus laipsnį Wilkes kolegijoje, Wilkes - Barre, Pannsylvania. Šią vasarą jis buvo pakviestas dėstyti Temple Universitete Graduate School, o nuo rugsėjo mėnesio vėl sugrįš į Wilkes kolegiją. Neseniai dr. Kaslas buvo taip pat išrinktas Liberty National Banko direktorių tarybos nariu. Karts nuo karto dr. Kaslas parašo straipsnius apie Lietuvą vietinėje spaudoje ir taip pat kalba Rotary, Lions ir kitose organizacijose. Apie tai rašo ir amerikiečių spauda.

• Povilas Gaučys su žmona buvo nuvykę į Los Angeles, Santa Monica ir kitas Kalifornijos vietas. Pakeliami buvo sustoję Grand Canyon. Po atostogų nauju tempu tęsia paruošimą portugalų naujosios poezijos antologijos.

Pasinaudokite plačiai žinomas ir gerai užsirekomendavusias firmas, sūnčiančias siuntinius į SSSR ir Lietuvą, patarnavimus.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc. LICENSED BY U.S.S.R.

BROOKLYN, N. Y. — 1530 Bedford Avenue — Tel. IN 7-6465 ir IN 7-7272
NEWARK, N. J. — 312 - 314 Market Street. — Tel. MI 2-2452 ir MI 2-1681, Bowling Green 6-6992

* Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai pasikymo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. * Visi mūgtai apmokami vietoje. * mūsų įstagoje, gavėjas nieko nemoka. * Prie firmos įstagoje yra krautuvs, kuriose galite gauti įvairiausy prekių. * Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. * Įstaigos ir skrydai atidaryti kasdien nuo 9 v. r. iki 6 v. Šeštadi ir sekm. nuo 9 v. r. iki 4 v. v.

MOSŲ SKYRIAI

78 Second Avenue, NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540	1241 N. Ashland Avenue CHICAGO 22, Ill. HUmboldt 6-2818	651 Albany Avenue, HARTFORD 6, CONN. CHapel 7-5164
832 North 7th Street, PHILADELPHIA 23, PA. WAlnut 3-1747	107 So. Vermont Ave LOS ANGELES 4, CALIF DUmirk 5-6350	11601 Jos. Campus Ave., DETROIT 12, MICH. TOwncend 8-6288

46 Whitehead Ave., SOUTH RIVER, NEW JERSEY, CLifford 7-6320.

NORĖDAMI DAUGIAU INFORMACIJŲ REI KALAUKITE MOSŲ FIRMOS KATALOGŲ.

Asmenybės problema sprendžiant

DR. TOMAS ŽIČRAITIS, O. P., Oxford, Mich.

Plataus masto dr. P. Celiešiaus dėmesys ("Asmenybės problema", Draugas, 1960, Nr. 120) mano disertacijos ("Žmogaus asmenybės esmė") santraukai yra vertas atidaus dėkingumo.

1) Asmenybės požiūriai

Dr. P. C., supažindindamas mūsų skaitytojus su minėtos santraukos esminėmis mintimis, primena, kad asmenybės problema galima nagrinėti: psichologiniu, etiniu, teologiniu, estetiniu, ekonominiu, politiniu, ontologiniu ir kultūros filosofijos požiūriais.

Galima! Kartais net būtina! Tačiau tais ir jiems panašiais požiūriais, geriausia atveju, įveiksime asmenybės būdingumą savybė, bet ne jos esmę. Pvz., geras psichologas, moralistas, teologas, biznieriškas, politikas, filosofas nebūtinai bus asmenybės. Jei kiekvienas požiūris, kaip toks, atskleidžia asmenybės esmę, — kiek atskirų požiūrių, tiek asmenybės esmė. Jų būtų daugiau negu pačių žmonių, nes kiekvienas žmogus gali turėti daug požiūrių.

Ir priešingai: požiūriai nekenkia jos esmei. Asmenybės pažinti problema visai atpalta. Požiūrių yra labai daug, bet asmenybės esmė yra viena: galimai pilnutini kultūrinis gyvenimas pažinti, jį įgyvendinti ir jo pastoviai laikytis. Asmenybės esmė išveiksime ne vienpusiškai, bet pilnutiniu: kultūrinis filosofiniu - etiniu požiūriu (pp. 19-22).

2) Asmenybės principai

Dr. P. C. yra lyg nustebęs, kad "autorius iš kalno ateina prie dalyko su iš kažkur imtais (išnašose pažymėtais, jei kas imta — TŽ.) dėsniais, principais su tam tikra schema. Kas tai schemai atitinka — yra gera, kas ne — bloga, klaidinga... O turėtų būti priešingai. Tie principai patys išplauktų iš atskleistos tiesos".

Principai gi reiškia pradžia. Be pradžių ką nors pradėti neįmanoma. Be principinis metodas palūdyt viena tiesa, kad nieko neatkleista. Principų išvadoje gali interpretuojama tiesa atsiskleisti. Svarbu, kokia yra principai ir kaip jie panaudojami. Kiekvienam autoriumi jo principai yra visada saviti, kaip šaltiniai jo tekme yra sava. Jie negali būti autoriumi primesti ar iš kažkur — nekritiniai paimiti, priešingai — jie nebus principai. Teisingai dr. P. C. mano, kad principus reikia paniskinti. Tačiau vienas jų aiškinimo metodas būtų, rašant disertaciją, kitas — darant jos santrauką, trečias — ruošiant vadovėlį ir t. t.

Dr. P. C. siūlo asmenybės problemą imti kaip fenomeną: ta prasme būtų ir modernu, ir savarankiška...

Jei asmenybės esmė būtų fenomenas, kažkas išimtinai nepaprasto — toks patarimas labai praverstų. Asmenybės yra normaliausias gyvenimas. Fenomenas būtų tokio gyvenimo išimtis. Išimtis negali visų įpareigoti. Jos nėra nei asmenybės esmė, nei moderniško savarankiško charakteristika.

3) Autoriaus mokyklos

Dr. P. C. neabejoja, kad "būties sąrašas (substancijos) mokslė pagrindu autorius laikėsi tomistinės mokyklos: kad substancija turi dvejetainį momentą — materiją ir formą".

Būties sąrašą yra kur kas daugiau negu substancijos sąrašą. Materija ir forma? Kokioms substancijoms jas taikome? Tik konkrečios (apčiuopiamos) substancijos: tas akmuo, medis, gyvis, žmogus ir t. t. turi materiją ir (substancija) formą. Bet ir esmės principai (ne priešastys). Autorius negalėjo laikytis dr. P. C. "tomizmo", nes tokio tomizmo nėra.

Toliau dr. P. C. aiškina: "Tuo tarpu substancijos esmės klausime jis (autorius, — TŽ.) pereina dunskotinės mokyklos pusėn, teigdamas, kad substancijos esmę sudaro tiek materija, tiek forma (p. 45). Pagal tomistinės mokyklos sampratą substancijos esmė priklauso nuo formos. O materija yra tik atsitiktinumas, "accidens".

Tokios dunskotinės mokyklos irgi neteko lankyti. Kai substancijos esmę "sudaro" tiek materija, tiek forma, tai tos pačios substancijos esmę kartais turėtų sudaryti materija, o kartais — forma. Keletas pavyzdžių! Žmogus yra substancija. Jei jo esmę sudaro materija — jis yra tik grynai medžiaginis daiktas; sudaro jo esmę forma (siela) — jis yra gryna dvasia. Tas pat žmogus būtų dviejuose nežmogiškuose pavidaluose.

Dievas yra substancija, bepradė dvasinė individualybė. Tokią substanciją sudaryti?! Kokia Jo forma? Kitas klausimas. Tiek materija, tiek forma Jį sudaryti?! Tokios substancijos esmės sampratos subtilus Duns Scotus tikriausiai nemokė.

Jis pripažino visiems kūrinis (net ir angelams) taip vadinamą pirmąją pirmąją materiją, kaip visų kūrinų pagrindą. Tačiau toji jo materija nenukurpo angelams sparnų, konkrečiai juos nesumedžiagino. Dievui ir minėtos materijos nepripažino, nes Jis nėra kūrinys.

Tomistinei mokyklai (šv. Tomas Akvinietis sąmoningai savo mokyklos nekūrė) kiekvienos substancijos prigimtis yra substancijos esmė. Dievas turi dieviškąją prigimtį. Dieviškumas yra Jo esmė ir kartu egzistencija. Kalbant apie žmogų, jo esmė būdinga materijos (kūno) ir formos (sielos) organiškoms prigimties tikrovė — žmogiškumas. Kiekviena konkreči substancija, net toks atomas, turi savo rūšies materijos ir formos prigimtį — esmę. Bet "tiek materija, tiek forma" ir atomui nepriimtina. Jokiai konkrečiai substancijai materija negali būti atsitiktinumas. Materija ir forma konkrečioms substancijoms, minėjimo, yra du esminiai principai, kurių vienas — forma turi materiją apsprendžiančios galios. Juo labiau žmogui, ir dar kaip asmenybei, kūnas yra nepakeičiamas, turįs net istorinės reikšmės, kaip dr. P. C. minėta 45 santraukos puslapyje aiškiai pabrėžta.

4) Akligatvio tikrovė
Dr. P. C. dar šitaip "tomistinei" mokyklą papildė: "Taip pat (autorius, — TŽ.) akcentuodamas žmogaus sielos substancialumą remiasi tomistinės mokyklos teigimu, kad siela, atsiskyrus nuo kūno, išlieka substanciali tik iš atžvilgio į turėtą kūną. Dėlto autorius patenka akligatvį, kaip ir visi tomistai".

Pertrumpas žmogaus amžius visus tomistus ar netomistus bent apytikriai pažinti. Šv. Tomas Akvinietis niekur nėra akcentavęs tokio sielos substancialumo. Ir autorius ne tik akcentavo, bet aiškiai pabrėžė (pp. 41-42, 44-45 ir tt.), kad siela, atsiskyrus nuo kūno, yra ne tik substanciali, bet pilna substancija pati savyje (kaip siela); tačiau ji nėra pilna substancija savo paskirties atžvilgiu; ji nėra žmogiškas individas, o tik jo būsenos esminė dalis (Wesensbestandteil).

6) Baigiant
Humanistai, tie apgaulingai patraukūs scholastinės — ypač tomistinės filosofijos neigėjai, nevieną ir garsų mastytoją tebeklaidina (J. Pieper). Kartais atrodo, pagal dr. P. C., kad naujosi filosofija (nežiūrint jos nuopelnų) savo fenomenalistinė mokykla, net po ilgų bandymų, pagaliau atskleidusi (šalia

Lietuvos Did. Kunigaikštystės (2. Augusto) 10 florenų moneta; iliustracija J. Kario knygos apie senovės lietuvių pinigus.

Dr. P. C. "tomistine" prasme reikštų, kad tik iš atžvilgio į turėtą kūną siela išliekanti substanciali... Sakysim, Petro Petraičio siela imtų ir užmirštų amžinybėje, kad turėjo Petraičio kūną. Tuo tarpu ji nustotų substancialumo, kaip substancija ji visai išnyktų, į nieką pavirstų, kas yra neįmanoma. Toks "tomizmas" gal ir būtų vertas akligatvio. Bet tokiam akligatvyje — veltumistų beiškovtume. Jei vis dėlto tenai nevienas vargsta, tai ne pagal šv. Tomo mokslą.

Toliau dr. P. C. tokiems "tomistams" nepagalii kiek griežtesnio žodžio: "Jeigu substancijos individualumo pradą yra tik materija, ne forma, tai kaip gali sielos, būdamos tos pačios rūšies, visiškai atsiskyrusios (pusiau ir nevisiškai atsiskirti būtų neįmanoma, — TŽ.) nuo kūno nesutaip vienuomen?.."

Kadangi materija yra ne individualumo (kuris reiškia individualumą), būdingumą jo savybių ir ypatybių), bet tik konkrečios substancijos (yra gi dvasinių substancijų), jos kūniškumo, apčiuopiamumo individualizacijos (individualaus darymo) principas (ne priešastis). Ir daugiau nieko! Tas principas yra čia tobuliausiai būdingas žmogui, kuris yra ne tik individas, bet tobulas individas — individualybė, konkretus asmuo. Visagalai Kūrėjas savo darbuose nesikartoja. Kiekvienam žmogui Jis sukuria jam individualią sielą. Jai yra duota galia apspresti pateiktą materiją kūno pavidalu. Siela (žmogaus forma) ir kūnas (materija) organiškoje vienybėje yra tas, o ne kitas žmogus; (šios doktrinos išvystymas padėtų tinkamiau aiškinti evoliucijos, paveldėjimo ir lyčių prasmę). Siela netampa kūnu, nesumedžiagėja, tačiau turi žmogaus kūną, kiekvienas yra ir kūniškai skirtingas, individualus. Taigi, tik dėka materijos principo turime kiekvienas savo kūną, dėka individualios sielos ir jai priklausančio kūno turime savo individualybę, kaip prigimties dovana ir paskola — tapti (kūno, aišku, nelaiškai atsitiktinumu!) pilnutinio kultūrinio gyvenimo asmenybe. Esminiai visi esame panašūs iki tam tikro laipsnio, asmeniniai gi esame kiekvienas skirtingas. Skirtingiausias yra mūsų dvasios pasaulis, mūsų individuali siela, kuri nesutaps vienuomen nei čia, nei amžinybėje (Denzinger 738).

Duns Scotus individualijos problemą mėgino paaiškinti ne sielos egzistencijos įtampomis, kaip mano dr. P. C., bet formos principu, kas jam nepavyko, tai jis pats gerai žinojo, kaip liudija tokie Duns Scoto žinovai: E. Gilson, J. Maritain, M. G. Manser, O. P., ir kiti. Manyti, kad formos principu jis mėgino atskleisti metafizinę žmogaus individualybę yra didelis nesusipratimas. Yra tokių individualybes, bet jos yra grynosios dvasios, nesudėtinės — nefizinės substancijos.

6) Baigiant
Humanistai, tie apgaulingai patraukūs scholastinės — ypač tomistinės filosofijos neigėjai, nevieną ir garsų mastytoją tebeklaidina (J. Pieper). Kartais atrodo, pagal dr. P. C., kad naujosi filosofija (nežiūrint jos nuopelnų) savo fenomenalistinė mokykla, net po ilgų bandymų, pagaliau atskleidusi (šalia

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Jei būčiau lankiusi lietuvišką mokyklą... XVII mergaičių stovykla Nek. Pr. Marijos Sesery vienuolyne Putname išleido savo laikraštį "Kibirktėlės". Pažymima, kad stovyklos dvasios vadai yra kun. prof. Stasys Yla; globėjos — mot. M. Alojza ir sesuo vyresnioji M. Augusta; stovyklos vedėja — sesuo M. Bernadeta, mokytojos: ses. Miriam, ses. M. Viktorija, ses. M. Benedikta, K. Marijošienė, B. Kerbelienė, L. Šileikytė "Kibirktėlės" paminimas rašytojas Pr. Mašiotas, duodami mergaičių laiški iš stovyklos, dienoraštis, kasdien vis kitos mergaitės vestas, eilėrašiai, mįslės, gausios iliustracijos. Visą medžiagą — pačių mergaičių.

Įdomi anketa: "Ar aš būčiau lietuviška mokykla?" Atsakymada Audronė Šileikytė, rašo: "Lietuviškas ir amerikietiškas auklėjimas yra labai skirtingas, todėl pirmiausia lietuviškoji aplinkoj būtume visai kitaip išauklėtos... Antra, mes turėtume visiškai kitokią skoni. Vietoj "rock and roll", man atrodo, mes klausytume daugiau klasiškos muzikos ir vietoj "comic books" skaitytume geras knygas. Vietoj vidutiniškų filmų, lankytoje operą ir baletą. Trečia, mes kitaip galvotume. Čia Amerikoje, kiekvienas žmogus daro ir elgiasi kaip visi kiti. Ne tik lietuviškai, bet ir europiečiai iš viso yra daugiau individualistai ir drįsta būti kitoki — plaukti prieš srovę."

Ald. Sabalytė sako, kad tada būtų daugiau mokiusis Lietuvos istorijos. Gražina Fidlerytė jaučiasi, kad tada būtų pakeitūs savo angliškus žodžius lietuviškais. Daiva Mučinskaitė yra įsitikinusi, kad tada būtų daugiau išmokusi apie Lietuvą: laukus, miestus, žmones. Vėjuė Svoletytė mano, kad Lietuvos mokykla ją būtų padariusi dau-

giau prisirišusių prie gamtos ir drausmingesnę, o Marija Ažuočaitė rašo: "Aš manau, kad mano visas būdas, visi mano siekimai būtų kitoki. Vietoj rūpinimosi apie gražius drabužius, mažai darbo ir daugiau linksminimosi, aš būčiau darbi ir man mokslas turėtų daugiau vertės negu pasilinksminimas. Taip būtų, nes Lietuvoje daug sunkiau patekti į gimnaziją ir tėvams sunkiau vaikus į mokyklą išleisti."

• Mary Phelps, kurios eilėraštį šiandien spausdiname, yra 1911 m. gimusi amerikietė poetė. Ji yra viena iš "New Yorker" laikraščio redaktorių, savo eilių spausdinusi periodikoje. Yra išleidusi eilių rinkinį "A Bed of Strawberries", iš kurio paimtas ir mūsų spausdinamas eilėraštis, taip pat dalyvavo ir antologijose "Poems by seven" ir "The Worlds Love Poetry", kurių pastaroji pasirodė šiais metais. Mary Phelps yra lietuvių literatūros bičiulė, paskutiniame Lituanus numery paraišiusi gražią recenziją apie lietuvių novelių rinkinį angliška "Selected Lithuanian Short Stories". Poetė yra nusaikiama moderni, jos poezija yra tyra ir moteriška. Mėgsta simbolius ir kai kuriuose jos eilėraščiuose yra filosofijos. Viename savo eilėraščių poetė sako, kad kiekvienam vilke yra žiurkės, reikalingas motinos ir ganytojo. Rinkinyje "A Bed of Strawberries" daugumas eilėraščių yra proginiai, kam nors dedikuoti, tačiau juose poezijos nestokoja.

• Jonynu domisi New Yorko spauda. Vytautas K. Jonynas, lietuvis grafikas, vitražistas, akvarelistas ir pedagogas, neseniai buvo aprašytas plačiausiai skaitomam "NY Daily News" sekmadienio laidoje. Po to pasikalbėjimą su juo turėjo Long Island Press reporteris, kuris atsisėdė ir fotografą. (alm.)

• Aleksandras Gečas, Illinois Universitete baigė geologijos mokslus.

\$600 IKI \$1500 NUOLAIDOS ANT NAUJO 1960

Chrysler — Plymouth — Imperial

Daugybė gerų visų šėdirbių vartotų automobilių

Galima apirkti be pinigų — išimokėjimais

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

"U WILL LIKE US"

CHRYSLER—PLYMOUTH—IMPERAL—VALIANT

SALES — SERVICE

4030 Archer Avenue, Chicago, Illinois

Didžiausias ir teisingiausias lietuvių automobilių įstaiga

CRANE

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING

4 1/4%

NEŠA INVESTAVIMO SĄSKAITOS

Mokami nuo vasario 1 d., 1960

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos m. 1 d.

PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 5 p. p.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 p. p.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 val. d. Trečiad. uždaryta.

NAUJUJU MADU

Kampinės sofos ir kitokie baldai

\$99.95 už abi

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Savininkai

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 West Roosevelt Road Tel. SEley 3-4711

Atdara pirmadieniais ir ketvirtadieniais 9-9 val., kitomis dienomis 9-6. Liepos ir rugp. mėnesiai sekmadi. uždaryta.

BENDRAS APDRAUDIMAS

Automobilių, ligoninėje buvimo, gaisro, gyvybės, bendras atsakomybės (Liability) ir kt.

E. A. KLINE

175 West Jackson Blvd., CHICAGO 4, ILL. WEbster 9-4390 Namų tel. Linden 4-6104

NOW! 4 1/4%

ON ALL ACCOUNTS

EARNING ON PREPAID SAVINGS

Effective Jan. 1, 1960

FREE ALUMINUMWARE WITH \$1000 OR MORE

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASS'N.

2447 So. 49th Court, Chicago, Ill. Tel. Slihu 2-1377

HOURS: MONDAY 9 to 6 TUESDAY, THURSDAY, FRIDAY 9 to 6 SATURDAY 9 to 1 WEDNESDAY CLOSED

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Nuolat augančio skaičiaus mūsų klientų patogumui, **MUSŲ ĮMONE**, veikianti pagal betarpių sutartį su Inturistu nuo 1947 m., **PERSIKELE Į ŽYMIAI ERDVESNĖ PATALPĄ** to pačio pastato 19-me aukšte.

Čia Jūs rasite didžiausią pasirinkimą reikalingų siuntiniams sudaryti daiktų.

ĮVAIRIAUSIŲ PREKIŲ

Užsikite ir įsitikinsite vietoje. Reikalaukite mūsų katalogo. Klientų automatinis naudojimas nemokama vieta garaže.

Phone: WA 2-9354

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 S. State St. Chicago 4, Ill.

PASAULIO AMŽIUS

INZ. JONAS RUGYS, Chicago, Ill.

Pasaulio sutvėrimo paslaptis yra pasaulio Kūrėjo paslaptis, kurią žmogaus protas nepajėgs suprasti ir pažinti, taip kaip negali pažinti ir suprasti patį platųjį pasaulį, kosmosą. Panašią nuomonę, paremtą moksliniais išvedžiojimais, pareiškė žinomame žurnale "Nature" — Londono Universiteto profesorius William McCrea. Jis nurodo, kad pasaulį mes pažįstame stebėdami, kas jame vyksta ir iš tų stebėjimų darydami išvadas. Taigi apie pasaulį mes sprendžiame iš to, ką mes matome, o tas, ką mes matome, pasiekiamus iš tolimų erdvių su šviesos spinduliais. Bet šviesos spinduliai sklinda su ribotu greičiu — apie 186,000 mylių į sekundę. Tai milžiniškas greitis, žiūrint į jį žemišku mastu. Bet viso pasaulio mastu tai visai nedidelis greitis, nes iš tolimų žvaigždžių ir žvaigždynų šviesos spinduliai pasiekia mus tik per šimtus milijonų metų. Tuo būdu mes niekad neturime šio momento pasaulio vaizdo ir tas, ką mes matome dangaus skliaute, yra vaizdas iš prieš milijonus ar net kelius bilijonus metų.

Kosmoso paslaptis

Kuomet mokslininkas pastebė, kad nors įvykiant kurioje nors tolimų žvaigždžių, jis pastebė įvykį ne šio momento, bet tą, kas įvyko prieš milijonus metų. (Pvz. šviesos spinduliai iš žvaigždžių spiralinio susibūrimo Grigo Ratuose pasiekia žemės rutulį per 1,300,000 metų). Taigi kuomet mokslininkai stebi įvairius pasaulio — kosmoso įvykius, kuriuos jie mato vienu laiku, jie tikrumoje mato įvykius, kurie yra vieni nuo kitų atskirti milijonais ar šimtais milijonų metų. Kaip gi čia nustatyti, ar ir kaip vienas įvykis paveikė kitą? Kaip surasti kosmoso įvykių tarpusavį veikimą ir santykiavimą. Aš čionais nekaratosiu McCrea matematiškai loginių išvedžiojimų, bet jo pasiekta galutinė išvada yra suprantama kiekvienam ir įdomi. Jis sako: pasaulio — kosmoso esmės paslaptis visiems laikams liks paslaptimi ir kosmologams niekad nepasiseks sužinoti, kas tikrumoje yra pasaulis, kurio begalinėse erdvėse skrieja mūsų Žemės rutulys.

Ar tai mokslo žeminimas?

Ar toksai ir panašūs tvirtinimai yra mokslo žeminimas ir niekinimas? Toli gražu ne! Priešingai, tai tikrai mokslo didinimo pareiškimas. Tas mūsų laikų mokslas tiek gliauli pažino ir mūs supantį pasaulį didelį pasaulį, ir begaliniai mažą mūsų pasaulio pagrindą — atomą, tiek priartėjo prie didžiųjų pasaulio paslapčių, kad suprato ir pažino savo galios ribas; kitaip tariant suprato save. Kiek tai skamba didingiau kaip kad tuščio išdidumo pilnas tvirtinimas, jog žmogaus protas ir jo sukurtas mokslas yra visagalis. O tą tvirtino dar XIX šimtmečio mokslininkai, apakinti savo nugalėjimų ir atradimų. Dabar tikrai darosi labiau suprantamu pareiškimas tokios žmonių geniaus ir mokslo didžiūno kaip Newtonas, kad jis iš viso okeano pažinimo pasiektų tik vieną stiklinę. Ir atrodo, kad kaip negalima stiklinę išmatuoti okeano vandens, taip pat negalima mūsų mokslo su renkamomis žiniomis pažinti pasaulio gliausių paslapčių. Kaip žmogus savo jėgom negali pasiekti idealo, o gali tik daugiau ar mažiau priartėti prie jo, taip atrodo ir žmogaus protas negali pasiekti pilno realybės pažinimo, pasaulio supratimo.

Mokslas susitinka su religija
Bet ar dėlto mokslas yra be-tikslis ir jo pastangos bergė-džios? Tokios išvados joks gal-vojantis žmogus nepadarys.

Žmogui yra įgimtas siekimas pažinimo, siekimas idealo. Mokslo teorijos, pakeisdamos viena kitą mokslo raidoje, vis arčiau prieina prie to idealo, prie tikrųjį pasaulį, kosmosą. Panašią nuomonę, paremtą moksliniais išvedžiojimais, pareiškė žinomame žurnale "Nature" — Londono Universiteto profesorius William McCrea. Jis nurodo, kad pasaulį mes pažįstame stebėdami, kas jame vyksta ir iš tų stebėjimų darydami išvadas. Taigi apie pasaulį mes sprendžiame iš to, ką mes matome, o tas, ką mes matome, pasiekiamus iš tolimų erdvių su šviesos spinduliais. Bet šviesos spinduliai sklinda su ribotu greičiu — apie 186,000 mylių į sekundę. Tai milžiniškas greitis, žiūrint į jį žemišku mastu. Bet viso pasaulio mastu tai visai nedidelis greitis, nes iš tolimų žvaigždžių ir žvaigždynų šviesos spinduliai pasiekia mus tik per šimtus milijonų metų. Tuo būdu mes niekad neturime šio momento pasaulio vaizdo ir tas, ką mes matome dangaus skliaute, yra vaizdas iš prieš milijonus ar net kelius bilijonus metų.

Pasaulio sutvėrimas

Įdomią knygą tu klausimu yra parašęs žymus Amerikos mokslininkas Gamov, pavadinęs ją "Pasaulio sutvėrimas". Bet joje Gamov nesiekia patiekti išaiškinimą sutvėrimo ko tai iš nieko. Paprasčiau sakant, jie ne nagrinėja, kaip iš nieko atsirado medžiaga, iš kurios sudarytas pasaulis. Jis tik nagrinėja klausimą, kaip iš sutvertos, be-pavidalinės medžiagos susidarė mūsų supantis pasaulis, ir kuomet tai įvyko. Taigi, nagrinėdamas pasaulio sutvėrimą, jis kelia klausimą, kaip iš jau sutvertos medžiagos susidarė pasaulis, nepaliesdamas pačios medžiagos sutvėrimą, šitos paslap-ties jis nė negina mokslo pagalba aiškinti.

Žmonės buvo įsitikinę nuo neatmenamų laikų, kad pasaulis ne visuomet egzistavo, bet buvo sutvertas. Apie tą mum pasakoja visos pasaulio mitologiniai pavadinimai.

Būdai nustatyti žemės amžių

Kuomet gi pasaulis atsirado? Kuomet jis buvo sutvertas? Tai klausimas, kurio ir mokslas pradėjo domėtis XVIII šimtme-tyje. Mokslo užsiojimams tą klausimą išsiaiškinti pradėjo nuo pastangų nustatyti mūsų Žemės amžių. Pirmas bandymas rėmėsi stebėjimais, kaip greit atšąla įvairių dydžių rutuliai ir tų davinčių ekstrapoliavimas, pri-taikymas Žemės rutuliui. Toliau sugalvoti kiti būdai: vandenyno dugno nuosėdų stuoksnio susi-darymas, jūrų vandens sūrumo laipsnis ir t. t. Pagaliau pasku-tinis metodas, paremtas uolų radioaktyvumo tyrinėjimais, lei-do gan tiksliai nustatyti Žemės rutulį dengiančios plutos senu-mą arba amžiaus ribą, būtent, apie tris su puse bilijono metų. Žinoma, Žemės rutulys yra se-nesnis už jį dengiančią kietą pluta. Moksliniai tyrinėjimai iš-aiškino, kad planetos atsirado maždaug tuo pačiu laiku, kaip ir Saulė, ir kad visų kitų žvaigž-džių sistemos, kur atsirado pla-

netos, turėjo įvykti panašiai. Taigi klausimas atsiradimo Že-mės rutulio rišasi su Saulės at-siradimu. Radioaktyvumo pas-lapties išaiškinimas ir atominių reakcijų eigos pažinimas įgali-no mokslininkus išspręsti klau-simą, kaip mūsų Saulė gali skeisti tokius milžiniškus kie-kius šilumos, šviesos ir kitokios energijos. Kartu mokslui pavy-ko apskaičiuoti, kiek iš viso Saulė galės paskleisti energijos kol užges, ir kiek jau yra pa-skleidusi nuo pradžios savo eg-zistavimo. Tiriant Saulės ener-gijos pasireiškimus ir išteklius, pavyko nustatyti ir Saulės at-siradimo laiką. Ir čia surasta, kad Saulės amžius yra beveik toks pat kaip ir Žemės (kaip teoretiniu sumetimu numatyta), ir siekia keturis bilijonus me-tų.

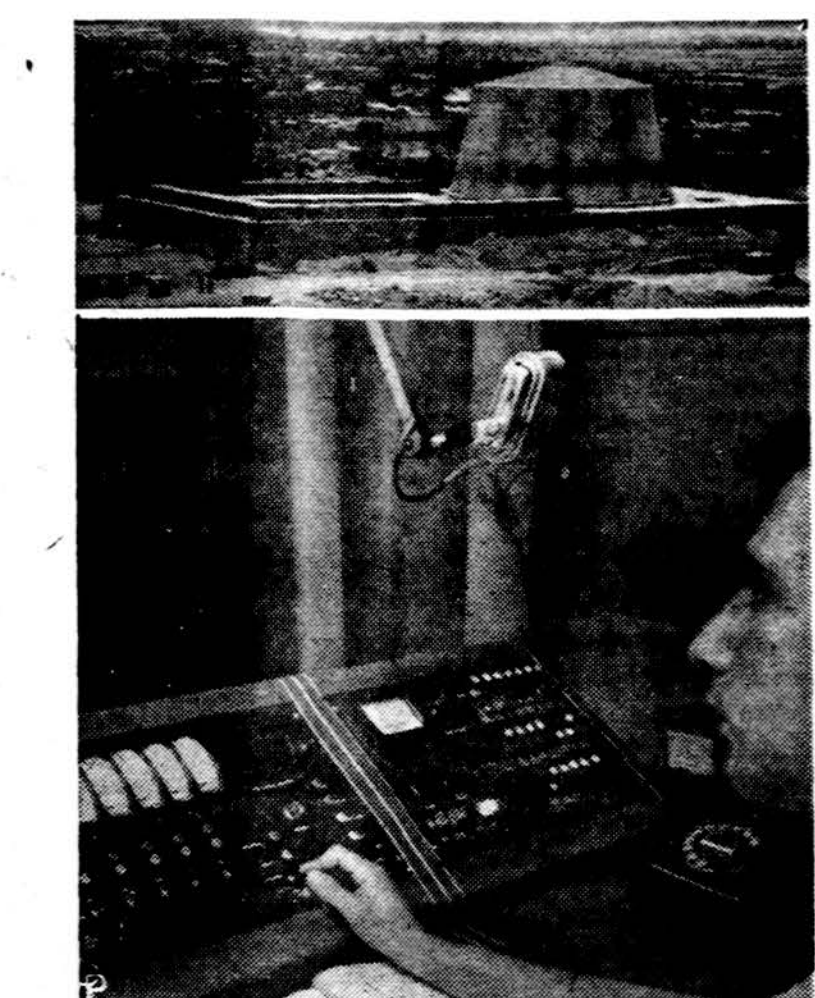
Žvaigždžių amžius

Kaip žinome, Saulės yra viena iš žvaigždžių ir, jei dabar pereisime prie žvaigždžių amžiaus, tai rasime įdomių rezultatų. Atominė fizika ir čia padėjo astronomams ir astro-fizikams išaiškinti žvaigždžių amžių. Pa-sirodė, kad dauguma žvaigždžių yra panašios mūsų Saulės ir jų amžius svyruoja tarp keturių ir penkių bilijonų metų. Yra tačiau ir daug jaunesnių žvaigždžių, skirtingų ir savo dydžiu (daug didesnių) ir kitom savybėm nuo Saulės, bet nėra senesnių žvaigž-džių. Žvaigždžių istorijai išaiš-kinoti vėl padeda susipažinimas su atominėm reakcijom. Svar-biausia gal atominė reakcija, vykstanti pasaulyje nūolat, tai pavirtimas vandenilio heli-umi, kas išlaisvina milžiniškus energijos kiekius. Tai reakcijai nėra kelio atgal, t. y. helijus ne-gali vėl pavirst vandeniliu. Savo ruožtu, tam tikrose sąlygose, helijus tolimesnėse atominėse reakcijose veda prie sunkesnių elementų susidarymo iki gele-žies imtinai. Gilesnis studijavi-mas tų reakcijų eigos žvaigždė-se vėl priveda prie jų amžiaus ribos nustatymo: apie penkis bi-lijonus metų.

Prie to paties skaičiaus — penki bilijoni metai

Paskutinieji mokslo atsieki-mai leidžia pereiti ir prie žvaigž-džių susibūrimų, panašių į mū-sų Paukščių Taką, kuriam pri-klauso Saulė. Stebėjimai parem-ti t. v. Dopplerio - Fizeau efek-tų pasaulio atsiradimo: pirmas momentas ir pirmos penkios mi-nutės po sutvėrimo. Įvyko su-tvėrimas medžiagos, tikriausia pavidale dujų, sudarytų iš neutronų (atomo sudėtinųjų delelių).

Idomiausia ir svarbiausia tas, kad įvairūs mokslo būdai nusta-tyti mūsų pasaulio amžių, ne tik duoda metų skaičių, kurie deri-nasi, bet kad tas derinimasis darosi vis tikslesnis, kai tie

Atominis reaktorius Izraelyje, Rishon le Zion kopoje, įrengtas American Machine and Foundry bendrovės, parūpintas vykdam JAV "Atomai — taikai" programą. Jis bus naudingas vystant atominę pramonę, pravedant medicininius ir agrikultūrinius tyrimus ir paruošiant Izraelio mokslininkus darbams prie atominių įtaisų. Paveiksle matome operatorių prie kontrolinės lentos, paleidžiantį uranijaus kurą ir gaunantį tyrimų informaciją, automatiškas ateinančias iš paties reaktoriaus.

skaičiavimai ir stebėjimai doro-ti tobulėsi ir tikresni. Šiuo lai-ku mūsų pasaulio atsiradimo laiką mokslas yra nustatęs su tikslumu, kurio svyravimas yra mažesnis kaip 1%, ir randa, kad tas įvykis prieš penkis bilijonus tris šimtus milijonų metų. Tai yra gan tikslius mūsų pasaulio amžius.

Kada atsirado pasaulį sudaranti medžiaga

Kaip atsirado pasaulį suda-ranti medžiaga, yra keletas teo-rijų. Astronomo Hoyle'io teo-rija kalba, kad medžiagos su-sidarymo procesas tęsiasi visą laiką. Garsaus belgų mokslin-ko kanauninko Lemaitre, Hal-dan'o ir Gamov'o teorijos tvirti-na, kad visa medžiaga buvo su-tverta vienu laiku prieš penkis bilijonus tris šimtus milijonų metų. Dauguma mokslininkų linksta pripažinti kanauninko Lemaitre ir Gamov'o hipotezių teisingumą. Suglaudęs visas pasiekias iš-vasdas, belgų inžinierius M. Hoy-vaud viename savo įdomių straipsnių patiekia tokį vaiz-tą pasaulio atsiradimo: pirmas momentas ir pirmos penkios mi-nutės po sutvėrimo. Įvyko su-tvėrimas medžiagos, tikriausia pavidale dujų, sudarytų iš neutronų (atomo sudėtinųjų delelių).

ADOMAS VAITKEVIČIUS
Anglijų ir Alyvos Patarnavimas
Telef. Republic 7-5803
Visų rūšių apšildymo sistemų įvedimas, perdėrimas ir pataisyimas
Greitas, sąžiningas ir pigus patarnavimas
ATLAS FUEL CO.
ATSTOVAS
4919 So. Paulina Street
Tel. PRescott 6-7960

MOVING
A. BENIULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervedimus iš tolimų ir artimų atstumų.
Tel. Bishop 7-7075
Duoną ir įvairias skoningas bulקות kepta
BRUNO'S KEPYKLA
3339-41 S. LITUANICA AVENUE
Pristatome į visas krautuves ir restoranus, taip pat išsiunčiame į visus artimuosius miestus
Tel. CLiffside 4-6376

Eugenia's Beauty Salon
2652 W. 47th St. Tel. LAfayette 3-5586
Pusmetiniai, plaukų dažymas, kirpimas, galvos masažai (scalp treatments), veido masažai (facials), plaukų, veido ir rankų priežiūra. Antakių dažymas bei manikiūras.
Valandos 9-6 Vakaraš pagal susitari-mą. Pirmadienį uždaryta.
Savininkė EUGENIA ŽYGIENE

PERKRAUSTYMAI - MOVING
Pigus sąžiningas darbas. Visų apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekantį!
ANTANAS VILIMAS
3415 S. LITUANICA AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas FFrontier 6-882

KULTŪRINĖ KRONIKA

- Juozo Masilionio "Lietuvių literatūros" IV dalis, leidžiama
• Giria dail. A. Valeškos pas-tangas. New Yorko dailininkų tarpe pozityviai komentuojamas dail. A. Valeškos suorganizuo-tas paviljonas Chicago's tarp-tautinėj parodoj. (alm.)
• Lietuvos miškai — tokiu pavadinimu Ad. Mickevičiaus poezija iš "Pono Tado" Donald Davie rūpesčiu pasirodė Ang-lijoje.
• Edvardas Janelūnas Mont-realyje baigė mokytojų kolegi-ją ir ateinančiais mokslo metais pradės darbą mokykloje.
• Birutė Jakubauskaitė, gimusi Argentinoje, ištekėjusi už Urugvajaus konsulo Indijoje, Bombėjuje, sėkmingai reiškia-si baletu ir tapyboje.
• Dail. Vytautas Raulinaitis, bedalydamas namų, susižeidė.
• Jonyno Mokinių Darbai pa-rodoj. V. K. Jonyno, Fordhamo Universiteto dailės skyriaus ve-dėjo, studentų darbai jau an-tras mėnuo yra išstatyti New Yorko 5th Ave — 32 St. paro-doje. V. K. Jonynas dėsto ten nuo 1955 metų ir ką tik pasi-rasė sutartį toms pačioms pa-reigoms kitiems metams. Ford-hamo Dailės skyrius pastaruo-ju metu plečiamas. (alm.)

GRADINSKAS
J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1988
TV, RADIJAL, HI-FL, VESINTUVAI
Pardavimas-taisyimas. Sek. uždaryta
Naujus ir varl. automobilius parduoda
TONY BALAS — HE 4-8200
TONY PIET PONTIAC
6617 S. Western, Chicago 36, Ill.

Lietuvių Prekybos Namai

Naujaisi Svečių Kambario Baldai
IŠ ITALIJOS
Didžiulis pasirinkimas svečių kambario, valgomų-jų, miegamųjų, televizijos aparatų, virtuvėms žal-dytuvų, pečių, formica stalų.
Puikiausias sotoj importuotos iš Italijos su travertino marmuro staliukais nuo \$100—\$250
Foam Rubber kėdės, patogios ir modemaus stiliaus po \$49.00
Komodos su veidrodžiais, likusių nuo \$49.00
Puikiausias svečių kambario stalinės lempos, įvairių spalvų, po \$3.00
9x12 Nylon kilimai, po \$29.00
7 dalių valgomų kamb. baldai, riešuto medžio \$149.00
3 dalių riešuto medžio miegamieji su šlifutuoto stiklo veidrodžiu \$149.00
Šaldytuvai-Frigidaire, Gen. Electric po \$175.00
Virimui porcelano pečiai, po \$99.00
Brangių kilimų pavyzdžiai, 27x54, vertės po \$25, dabar \$5.00
Didžiulis pasirinkimas sofų, valgomųjų, siena nuo sienos kilimų, vokiškų importų radijų ir fonografių.
Visos prekės be brokų, be sugadinimų. Jaunave-džiams viskas vieniems metams išmokejimų be pro-centų.
KAS TIK TURI GERĄ SKONI!
VISKĄ PERKA PAS LIEPONI.
FURNITURE CENTER, INC.
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
3207 So. Halsted St. Tel. VICTory 2-4226
VAL.: Pirmad. ir ketvirtad. 9 iki 9 v.
Kitom dienom 9 iki 6 v.
Liepos ir rugp. mėn. sekmd. uždaryta.

APDRAUSTAS SAUGUMAS - PELNINGI PATARNAVIMAI
Pasinaudokite sekantiais mūsų patarnavi-mais: Nariams veltui iškeičiame čekius. Doo-dame Money Orderius — čekius šeimoms bi-loms apmokėti. Apdraudžiame taupytojų sky-rius. Kalėdų ir vakacijų skyrėliai. Aukšti di-videndai. Jaunuoliams kolegijos bonų sky-rius. Nemokamas parkinimas. Saugios vasučių dėžutės. Depozitavimas makti- Organizacijoms veltui kambarys susirinkimams. Ir daug kitų naudingų patarnavimų.
CHICAGO SAVINGS & LOAN ASS'N
6245 So. Western Ave., Chicago, Ill. Telef. GRovehill 6-7575
ATDARA: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.

Afrikos kultūrinė praeitis

J. DAINAUSKAS, Paryžius

Didžiuliam Paryžiaus "Zmogaus Muzėjuje" surengta paroda, pavadinta "Afrika atranda Afriką". Verčia mus ne tik domėtis vykstančiomis permainomis dabartinėje Afrikoje, bet ir drauge keisti visas savo ikišiolines pažūras į Afrikos praeitis, josios istoriją. Ikišiolinis "Baltojo pasaulio" Afrikos supratimas ribojosi... egzotika, kas nepamatuotai žemina pačius afrikičius ir drauge neatitinka istorinei tikrovei. Daugelis filmų apie Afriką "sukasi" apie šokišius, apeigas, nuogus kūnus, kanibalizmą ir neretai baltieji yra ištikini, jog Afrikoje ir šiandien dar egzistuoja kani-balizmas!

Žinias apie tą kontinentą mes sėmėmės iš visokių vadovėlių su tendencingomis informacijomis, pagal kurias Afrikos tautos tariamai neturėjusios jokios savarankios praecitis, savos istorijos, lyg Afrikos nebūtų buvę... be europiečių! Nieko nuostabaus, nes ir naujaisi to kontinento istoriniai veikalai (pvz. anglų istoriko J. D. Fage "Vakaru Afrikos istorija", išl. 1954 mt.) ne tik naujusius, bet ir viduramžių bei senusius to kontinento laikus, visų pirma, riša su baltosios rasės žmonių migraciniiais judėjimais.

Dabartinė Afrikos tikrovė priverčia vakaru kraštus naujai pažūrėti į tą kontinentą, bet draug pradėjo atsirasti ir naujos pažūros į Afrikos istoriją. Čia daug padėjo labai gausūs ir sensacingi archeologiniai kasinėjimai, kurie, pakeldami istorijos uždangą, priveda prie reabilitacijos pačių Afrikos tautų ir jų istorijos. 1958 m. Prancūzų keliauninkas Lhote atgabeno iš Sacharos pukius ekspozicijos tenyškio tapybos bei drožinėjimo meno. Štai prieš kokius tris tūkstančius metų buvo sukurti nuostabiai sugestyvūs ir gyvai panašūs neigroidaliniai tipai. Tie radiniai, lygiai kaip ir iškasiniai iš terakotos, bronzos bei žalvario, rastieji Nok ir nigeriškuose centruose Ife ir Benine, tai grynai Afrikos kūryba, atsiradusi senovėje bei viduramžiais (XIII-XVII šimt.). Tai yra tais laikais, kai ten dar nebuvo jokių europiečių. Kitaip tariant, ne graikai, egiptiečiai ar portugalai, kaip anksčiau buvo manyta, buvo Afrikos meno kūrėjais, bet patys afrikičiai!

Ne visada Sachara buvo ne gyvenama

Afrikoje, o ypač josios vakarinėje dalyje, istorijos eigą lėmė, didžia dalimi, geografinė padėtis. Ne visomet Sachara buvo ne gyvenama dykuma — tai įrodė Lhotės padarytieji kasinėjimai. Amžių bėgyje ji džiūvo, vis labiau netekdama bet kokio gyvybės ženklo ir padalindama vakaru Afriką į dvi labai skirtingai besivysčiusias dalis: šiaurinę ir pietinę. Labai margai rutuliojosi istorija paskirų plotų — kraštų, esančių į pietus nuo Sacharos: beveik lygiagrečiai einančios juostos savanų, džunglių ir pajūrio žemių kūrė labai įvairias būvio sąlygas, kartais sudarydama užtvaras prieš išorės puolimus, o kartais palengvindamos visokias invazijas. Aišku, kad ilgiausieji priešinosi invazijoms tautos, gentys, gyvenančios tankiuose miškuose. Kaip tik jų istorija yra mažiausiai žinoma (kokia analogija ir su mūsų praecitis pažinimu!).

Gvinėjos įlankos pakraštis buvo puolamas iš jūros. I ten iš užjūrio, pradedant XV šimtmėčiu, brovėsi būriai kolonizatorių. Aišku, kad apie tuos plotus europiečiai žinojo daugiau. Kitaip buvo su savanomis, atdaromis gausiems puolimams tautų, einančių nuo šiaurės. Tos dalies Afrikos istorija šiandien dalimi žinios ir pasakojimai

Klaidinga būtų manyti, kad migracinis gyventojų judėjimas vyko tik viena kryptimi: nuo Nilo slėnio link pietų ar vakaru Afrikos. Egiptas neatsirado tuštumoje. Jis tvėrėsi kaip tik afrikietiškoje aplinkoje. Žemdirbiai nuo Fajumo ežero savo sampratą apie gyvenimą bei vietas kūrė daugiau afrikietiškoje, ne aziatiškoje įtakoje. Tos sąvokos formavosi ryšium su tautų, genčių persikėlimais iš pietų į šiaurę ir atvirkščiai, vykusiems įvairiais laikais. Tie genčių persikėlimai nulėmė papročius vakaru Afrikos kraštams, pvz. Joruba, Akan ar Fulani genčių papročiai. Migracijos daugiausiai rėšosi su ekonominėmis priežastimis, prekių mainų reikalingumu. Senovės Vakaru Afrika buvo turtinga auksu, bet jai stigo vario, kurio perteklių turėjo tuometinė Libija. Tačiau pagrindines atmainas socialinėje bei politinėje struktūroje atnešė ypač geležies amžius (1500—2000 metų prieš mūsų laikus). Tai buvo pradžia naujosios epochos Afrikoje, lopšiu dinamškos Afrikos, kūrusios savo savitas, specifines, originalines kultūras.

Praecitis miestai ir valstybės Afrikoje

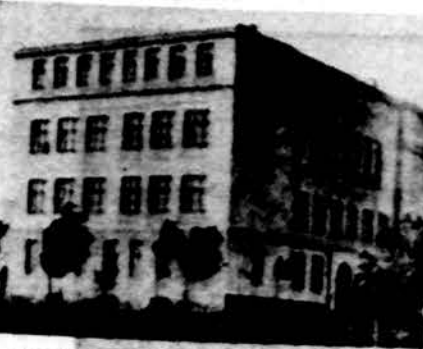
Viduramžių Europos žemėlapiai parodo egzistavimą visos eilės valstybių centrinėje Afrikoje. Tuolaikinė Europa gana gerai susigaudė apie permainas, vykusias plotuose, tuomet vadinduose vakaru Sudanu. Arabų keliauninkai gana daug apie tai atnešdavo žinių. Iš tų keliauninkų buvo žinoma, jog dideli miestai, kaip pvz. Timbuktu ar Dženna, galėjo būti lyginami su anų laikų Europos dideliais universitetiniais bei prekybiniais centrais. Anie miestai turėjo plačius ryšius su tolimais kraštais, taip su arabų kraštais šiaurės Afrikoje, taip ir su Artimųjų Rytų kontinentu.

Vakaru Sudane viduramžiais buvo visa eilė valstybių, kurių istorija bent pakankamai buvo seniai žinoma. Tai buvo žemės ūkio, ganyklų bei miesto prekybos kraštai, kurie formavosi išilgai krantų didesnių upių ir, pagal savo raidos lygį bei reikalą ginti bendrus savo gyventojų interesus, vis labiau centralizavosi. Viena tokių valstybių VIII amžiuje buvo Ghana, kita — Mali, kurios klestėjimas aukščiausiai lygį buvo pasiekęs XIII amžiuje, nors ji egzistavo net iki XVII šimtmečio. Vakaru Sudane dar buvo valstybė Songhai, kurios galybė ypač buvo pasireiškus XV ir XVI šimtmečiuose.

Ghana

Pirmoji Sudano valstybė Ghana susikūrė laikotarpyje pagrindinių pakeitimų geležies liejimo srityje, apie 300 metų mūsų laikų. Tada ten vieton genčių struktūros pradėjo formuotis santvarka, gana panaši į vėlyvesnį Europos feodalizmą, drauge paliekant paskirų genčių teises bei papročius. Sudano valstybės siekė sukoncentruoti savo valdžion pietines kasyklas auksu, randamo džunglėse, ir užimti svarbiausius druskos klodus prie Taghazų Sacharoje. Taip pat jos saiekė užimti kelius, jungiančius tuos du turtingus plotus. Ghanai buvo pasisekęs tik pirmas tikslas. Tik Mali pasiekė abudu, tai yra užvaldė auksu bei druskos klodų plotus.

Tačiau tai neturkdė Ghanai turtėti iš tarpininkavimo tarp šiaurės ir pietų. Miestai, pakelty į aukso plotus, klestėjo. Pralinkus metams po to, kai Vilhelmas Užkariautojas persikėlė per La Manche kanalą, arabų istorikas El Bekri apie Ghanai rašo šitaip: "Ghanos karalius

Iluksto gimnazija; iliustracija K. Stalšano knygos apie Lietuvos ir Latvijos rytinių sričių likimą.

gali pastatyti 200 tūkstančių karių, kurių 40 tūkstančių yra ginkluotų lankais bei vilyčiomis. Jo galia yra labai didelė. Užtat nieko nuostabaus, kad Maroko Almoravidams net 14 metų reikėjo, kad užkariauti tą kraštą ir 1076 metais užimti jo sostinę, kuri susidėjo iš dviejų dalių: pilies, kur buvo karaliaus būstinė ir miesto — labai turtingo prekyba ir turėjusio net 12 mecečių.

Tik 1951 m. buvo rasta, jog tas miestas savo klestėjimo laikais turėjo trisdešimt tūkstančių gyventojų. Laikoma, jog ta Ghanai klestinčia sostine buvo Kumbi Saleh. Kraštas sužlugo Almoravidų kariuomenei, ji su-naikinus ir išplėšus jo turtus. XIII amžiuje Ghana, kaip savaranki valstybė, nustojo egzistavusi.

Mali

Tačiau to pat šimtmečio pradžioje ten susitvėrė kita valstybė Mali, kuri tos dalies Afrikos istorijoje suvaidino dar didesnį vaidmenį. 1238 mt. ji nuvertė Ghanos užkariautoją — Almoravidų jungą. Aukščiausi savo klestėjimo lygį Mali valstybė pasiekė XIV šimtmečiuje. Kan-kan Musai valdant, kuriam pasisekė užimti priėjimus tiek prie auksu, tiek ir prie druskos klodų. Mali priklausė prie anų laikų didžiausių valstybių. Arabų keliautojas Ben Battuta, ap-lankęs Kinus, Indiją bei Arabiją, atvykęs į Mali buvo ja su-žavėtas: "Glonykščiai negrai retai yra neteisingi. Jie labiau nekentia neteisingumo nė kitos tautos. Tame krašte yra visai saugu, ir keliautojai gali nebijoti būti apiplėšti. Čia nekons-fiskuojamas turtas mirusiųjų baltųjų (arabų). Tokiu atveju palikimas atiduodamas globai kokio nors garbingojo asmens, išrinkto iš baltųjų tarpo, iki to laiko iki atvyks teisėtasis palikimo įpėdinis". Tai ypač būdin-gai skamba, prisimenant, jog kaip tik tais laikais, Vakaru Europoje veik niekur buvo ne-saugu keliauti, net ir didesniais keliais!

Timbuktu bei Gao miestai tapo dideliais prekybos bei mokslie centrais. Kronininkas Leo Africanus rašo, jog Timbuktu gyvena ir dirba daug teisėjų, gydytojų, dvasininkų, kurių kiekvienas gausa atlyginimą iš karaliaus. Istorikų nuomone Mali buvo ypatingai vaizdus pa-vyzyds apie negrų gabumus poli-tinės organizacijos srityje.

Songhai

Ne visi Vakaru Sudano kraštai galėjo didžiūotis tokiais laimėjimais kaip Mali. Savo ruožtu pvz. Hausa bei Fulani suda-rė valstybinius junginius, kur valdžia buvo koncentruota vie-noje tautoje. Paskutinė didelė valstybė tuose plotuose buvo Songhai, kuri valdė žemes tarp Timbuktu bei dabartinės Nige-rijos rubežių. XV amžiuje Songhai buvo stipriausioji Sudano valstybė, egzistavusi iki Maro-kiečių vado El Mansuro perga-lės, kai 1591 mt. buvo paimta Songhai sostinė. 1600 metais Songhai didingumas jau buvo praecityje.

Savaimė suprantama, jog ir labiausiai rūpestingai paruoš-ta tokia paroda tik paviršutini-vaizdą duoda tikrosios padėties, ypač jei tai liečia tokių didelių ir tiek tirštai apgyventų plotų istoriją.

Neabejotina, kad tie kraštai turi savo, net labai turtingą istoriją, turėjo daug valstybinių

organizmų, kurie kūrė savitas civilizacijas arba savaip modi-fikavo svetimų civilizacijų įta-kas, pritaikant jas prie savo papročių, prie savo reikalų. Ta-čiau dar ilgai teks daryti "nau-jus atradimus" Afrikos istori-jos srityje. Dabar neprik'auso-mybes ten vis gaunančių vals-tybių elitas, ypač intelektualni-s, daug svarbos priduođa sa-vosios istorijos reabilitacijai. Čia jau daug padarė Nigerijos istorikai. Gvinėjuje iš Prancūzų perimto Kultūros Instituto va-dovai pradėjo realizuoti tikrai gigantišką sumanymą: pasire-miant savais, afrikietiškais, šal-tiniais, neiškraipytais koloniza-torių interpretacijomis, pareng-ti pirmuosius rašinius, vadovė-lius, liečiančius jų kraštų isto-riją, sociologiją, etnografiją ir net archeologiją. Jų teigimu, da-barties kultūringam pasauliui yra žinomi tik maži tų sričių, klausimų fragmentai. Neabejo-tina, jog Juodąjame Kontinente gimsta "Mokslu afrikanizaci-jos" problema, nors su išori-niais tos problemos pasireiški-mais, net ir tose valstybėse be-silankantis kelivais, dar susidu-rėja permažai. Tos kaukės, sta-tuetės, darbo įrankiai, audiniai, liūdijantieji apie egzistavimą di-delės, originalės kultūros, tai tik folkloristinė "emalė". To instituto direktorius, su paslėp-tu kišenėje mikrofonu, su paslė-peto'ono juostoje atsiminimus bei legendas burtininkų ir dai-nių. Tačiau tas užfiksavimas da-romas visų pirma ne tam, kad pasidžiaugtų tuo, nors ir labai originaliu, folkloru. Kaip tik tas folkloras, sako, duos galimybę tyrinėtojams įsigilinti į krašto praicit, kokios jie gal net ir ne-įsivaizduoja, atidarys praecitis užmiršime išnykusius savos tė-vynės didingumo vaizdus. Tuo atžvilgiu minėta paroda yra ypač įdomi. Joje vaizdžiai pa-rodoma praecitis "fotografijų" dešifravimo "technika".

Elektronai nepalijaujami su-kasi aplink teigiamai apkrautus branduolius. Planetos sukasi ap-link saulę. Saulė teka ir leidžia-si, mėnulis pilnėja ir vėl sudyla. Metų laikai vis ateina ir praie-na. Tai yra pakartojimas to pra-cies veiksmo lygiais tarpais gam-toje. Tai gamtos ritmas. Pana-šus ir daug kur matomai su-damos ritmu suristas yra bio-loginių reiškinų ritmas: pulsuo-janti širdis, kvėpavimo judėjai, miego laikas ir kita.

Gamtoje užtiknake tiesiog neįsivaizduojamai tikslaus rit-mo pavyzdžių. Primityviuose gy-viuose tas ritmas atrodo suri-štas su mėnulio atmainomis. Kai-kuriems Ramiojo vandenyno sa-lelių gyventojams didžiausios šventės yra nusprendžiamos tam tikrų vandens kirminų. Tie kir-minai spalio ar lapkričio mėne-sio mėnulio pilnatyje išleidžia savo sklėlas tokiais kiekiais, kad jas galima semti semti iš jū-rūs. Arba vėl — Kalifornijoje smėlingame vandenyno pakra-štyje nuo balandžio ligi birželio mėnesio, tam tikru laiku, kai saulės ir mėnulio veikimo sutap-imu sukliami didžiausi potvyni-ai, keletai minučių praėjus po aukščiausio potvyno, galima rasti ant kranto mažų valgomų žuvelių. Mat jos tuo laiku plau-kią į pakraštį ir šoka ant krant-o.

Keitimasis

Nuostabu, kad daug biologi-nių reiškinų kartojasi kas 24 valandos. Jeigu bitėms padėti sirupas bent trumpam laikui toj pat vietoj ir tuo pat dienos lai-ku per keletą dienų, jos pripra-n-ta naudoti tą sirupą ir jos vis dar atleikia ieškoti jo ton vieton ir tuo pat dienos laiku daugelį dienų po to, kai jau sirupas ne-dovodamas. Šito bites galima iš-mokyti tik 24 val. pagrindu, bet ne 20, 26 ar kit.

Kultūrinė kronika

- Venco J. Budriko pomirtinį raštų rinkinį "Poezija prozoje" išleidižia "Vienybė".
- Arvydas Vaišnys Yale Universitete baigė elektros inžine-rijos studijas.
- Liudas Smulkštys Illinois Universitete gavo e'ektros in-žinerijos bakalauro laipsnį.
- Aleksas Ambrose paruošė spaudai Chicagos lietuvių isto-riją. Knyga turės apie 500 pusl.
- Antano Vaičiuliaičio "Va-lentina" Henrikas Losinskis verčia į portugalų kalbą.

Telefonas su "atmintimi"

Bell Telefonų Bendrovė ban-do naujus aparatus, kur — jeigu paskambini kam ir tas as-tvuo kalbasi su kitu, aparatas suskamba vėliau, kai anas pa-sikalbėjimas baigtas. Suskamba abudu telefonu ir galima kal-bėtis.

BARBARA ROGO, Savin.

California Beauty Salon
2751 W. 71st St. Tel. Hemlock 4-0271

SPECIALIAI

Kerpami natūraliai garbanuoti plaukai. Individualiai pritaikomas plaukų sušukavimas, Silver bloniding, švelniūs, natūraliai atrodantys pušmetiniai.

Antradi., trečiadi. ir šešt. iki 5 val. vakaro
Ketvirt. ir penkt. iki 9 val. vakaro.
Pirmadieniaiis uždarai.

RITMAS GAMTOJE

JUGZAS S. KRIAUCIUNAS, M. D., Toledo, Ohio

Elektronai nepalijaujami su-kasi aplink teigiamai apkrautus branduolius. Planetos sukasi ap-link saulę. Saulė teka ir leidžia-si, mėnulis pilnėja ir vėl sudyla. Metų laikai vis ateina ir praie-na. Tai yra pakartojimas to pra-cies veiksmo lygiais tarpais gam-toje. Tai gamtos ritmas. Pana-šus ir daug kur matomai su-damos ritmu suristas yra bio-loginių reiškinų ritmas: pulsuo-janti širdis, kvėpavimo judėjai, miego laikas ir kita.

Gamtoje užtiknake tiesiog neįsivaizduojamai tikslaus rit-mo pavyzdžių. Primityviuose gy-viuose tas ritmas atrodo suri-štas su mėnulio atmainomis. Kai-kuriems Ramiojo vandenyno sa-lelių gyventojams didžiausios šventės yra nusprendžiamos tam tikrų vandens kirminų. Tie kir-minai spalio ar lapkričio mėne-sio mėnulio pilnatyje išleidžia savo sklėlas tokiais kiekiais, kad jas galima semti semti iš jū-rūs. Arba vėl — Kalifornijoje smėlingame vandenyno pakra-štyje nuo balandžio ligi birželio mėnesio, tam tikru laiku, kai saulės ir mėnulio veikimo sutap-imu sukliami didžiausi potvyni-ai, keletai minučių praėjus po aukščiausio potvyno, galima rasti ant kranto mažų valgomų žuvelių. Mat jos tuo laiku plau-kią į pakraštį ir šoka ant krant-o.

Nuostabu, kad daug biologi-nių reiškinų kartojasi kas 24 valandos. Jeigu bitėms padėti sirupas bent trumpam laikui toj pat vietoj ir tuo pat dienos lai-ku per keletą dienų, jos pripra-n-ta naudoti tą sirupą ir jos vis dar atleikia ieškoti jo ton vieton ir tuo pat dienos laiku daugelį dienų po to, kai jau sirupas ne-dovodamas. Šito bites galima iš-mokyti tik 24 val. pagrindu, bet ne 20, 26 ar kit.

Keitimasis

Augalai rodo miego ar poil-sio ritmą: naktiniai nuleidžia, kartais vos pastebimai, lapus. Tas daroma ir tada, kai šviesa ir temperatūra nepakinta. Gy-vulikai laikosi paros ritmo taip pat. Smuikininkai krabai patam-sina savo oda saulei tekant ir išlaiko visą dieną ligi saulės nu-sileidimo, o tada jų oda staiga pašviesėja. Jeigu tuos krabus

DUKŠTAS IR NEW BAKERY

Sujungtos Kepyklos

1800 West 46th St., Chicago 9, Ill. Tel. LAfayette 3-1510

Kepa 4-ųjų rūšių juodą ruginę duoną ("PLYTA" rūpių rūgių), baltą su razinomis, tortus ir įvai-rius saldžius pyragaičius. Priima-me užsakymus tortams ir kitok-kiems kepimams ruošiamoms puo-toms ir iškilimams. Atdara kiek-vieną dieną nuo 8 v. r. iki 8 v. v.

Savininkai: V. DUKŠTAS ir K. MATUTIS

CHICAGO 29, ILL. — TEL. LU 5-9500

Metabolizmas

Stebėtojai patvirtina, kad augalai, pvz.: bulvė, laikoma vi-siška uždaroj nekimtomaj ap-linkoj, turi geriausias žinias iš aplinkos, kaip tai: apie dienos laiką, mėnulio padėtį, mėnulio atmainas ir net metų laikus. Il-gai daryti stebėjimai daržovėse ir gyvuliuose, laikomuose aklū-nai uždarytose patalpose ir ne-kintamose sąlygose, rodo, kad barometriniai pasikeitimai ap-linkoj gerai juntami ir net įvykstančios oro atmainos jiems žinomos. Keistas reiškinys, bet tikras, kad bulvės metabolizmo reiškiniai yra žemiausi jauname (mėnulio atmaina), o didžiausi — pilnatyje. Kaip tos žinios pas-iekia augalus ir gyvius, niekas nežino.

Ritmiškas žmogus

Daugelis metabolizmo reiški-nių turi nuolatini pasikartojan-tį keitimasi, pagrįstą para. Ke-letas tų reiškinų: cukraus kie-kių kraujyje, leukocitų (baltų kraujo kūnelių) skaičius, kraujo hemoglobinas, plazmos pro-teinai, išmetimas chloridų ir ure-os šlapume ir kit. Šio ritmo pagrindu yra tvarkomas visas žmogaus gyvenimas: miegas, darbas, valgymas. Žmogaus emo-cijų pasaulis taip pat mėgsta ritmą: muzikos ritmas, poezija, šokis... Tas ritmas žmogų pada-roja laikotarpiais darbu, kitais laikotarpiais saugo nuo perdi-delio nuovargio. Kairurie susir-gimai irgi pasireiškia ritmiškai: malarijos temperatūros pakili-mai, kairurie sąnarių skausmai, odos išbėrimai ir kita.

Aplinkybės

Spicbergenio saloje, kur sau-lė pusę metų nenusileidžia, bu-jos pradeda pamiršti tą ir ati-

PAŠINAUDOKITE "DRAUGO" SPAUSTUVĖS PATARNAVIMU

Dienraštis DRAUGAS spausdinamas modernišk-oje spaustuvėje Lietuvių tarpe nėra kitos moderniškė-snės spaustuvės visoje Amerikoje.

DRAUGO spaustuvė spausdina gražiausias Lietu-viškas knygas, programas, pakvietimus vestivėms ir kitiems reikalingiems gyvenimo įvykiams. Mažai yra tokių spaudos darbų, kurių dienraštis DRAUGO spaus-tuvė negalėtų atlikti.

DRAUGAS turi atlikti daug spaudos darbų, kad galėtų išsilaiskyti ir daryti pažangą. Kiekvienas spau-dos darbas, duotas DRAUGO spaustuvei, yra parama dienraščiui.

Kviečiame visas organizacijas ir programų vado-vius bei kitus lietuviškų draugijų vadus pasinaudoti dienraščio DRAUGO spaustuvės patarnavimu. Atvyki-tie bent pasiteirauti kainų ir sąlygų, kokias patarnavi-mas mūsų spaustuvė gali jums suteikti.

Remkite DRAUGĄ, kuris palaiko lietuvių kultū-rinį gyvenimą Išeivijoje, duodami spaudos darbus DRAUGO spaustuvei.

Visais spaudos darbų reikalais teiraukitės šiuo adresu:

DRAUGAS
4848 W. 63RD STREET
CHICAGO 29, ILL. — TEL. LU 5-9500

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jeil norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus ar šlap ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parpūntų jums polišą per mūsų kompaniją. Nelaimėi iš-tikus neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI šių kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKay, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas Central 6-5206

GAMTOS IR TECHNIKOS MOKSLŲ DOKUMENTAVIMAS

DR. V. LITAS, Chicago, Ill.

Gamtos ir technikos mokslai yra Rytų ir Vakarų stiprybė. Tarp Rytų ir Vakarų mūsų laikais vyksta gamtos ir technikos mokslų varžybos. Rytai ir Vakarai šiems mokslams rodo didelį susidomėjimą. Varžybos yra tvirtas pažangos pagrindas. Gamtos ir technikos mokslams Rytai ir Vakarai skiria dideles pinigų sumas. Gamtos mokslų pažanga nėra tik gamtininkų reikalas.

Tam tikros Rytų gamtos ir technikos mokslų sritys turi Vakarų ar net aukštesnę lygį. Rusai surenka viso pasaulio mokslų laimėjimus. Rusų tekstilė, šaldytuvai, dulkių siurbiai, maisto produktai, kilimai, baldai ir kiti kasdieninio reikalingumo gaminiai rodo didelį atsilikimą. Bet rusų televizijos aparatų išvystymas yra gana tobulas: vakarietiški televizijos aparatai neturi pranašumo. Rusų inžinieriams pasisekė išvystyti atskiras pramonės sritis. Tam tikras pramonės sritis iškelia valstybės dirgavimas.

Rusai turi tobulą spausminių lėktuvų gamybą. Spausminiai Vakarų lėktuvai nėra pranašesni. Šitą tvirtina amerikietis Randolph Hearst, jr. Tarp Prahos ir Maskvos Hearstas skrido rusų TU 104 septyniolikos vietų lėktuvu. Po kelionės Hearstas pasakė: "Tolygūs amerikiečių lėktuvai Boeing 70 ir Douglas C8 pasirodys tik vėliau. Rusų inžinieriai neišvengt paslėptų ir nesirėmę vokiečių mokslininkais TU-104 lėktuvą rusų inžinieriai patys išvystė nuo pat pradžių."

Rusai be kitko išvystė tobulą garo turbiną (daugiau kaip 100,000 kVA pajėgumo), metalų pūstymo mašiną, automocijos pritaikymą pramonei ir t. t. Vakarūs dabar apėmė įsitikinimas: pavienės rusų mokslų sritys prilygsta Vakarų mokslui ir gal būt net pralenkia. Rusų fizika, matematika, pavienės chemijos ir biologijos sritys, geofizika ir astronomija Vakarams neužleidžia pirmumo.

Rusai turi didelį gamtos ir technikos mokslų personalą. Maždaug prieš šesis metus rusai suorganizavo tobulą mokslų dokumentavimo aparatą. Mokslų dokumentavime rusai praneša Vakarus. 1952 metais mokslinių darbų dokumentavimą rusai centralizavo. Prie Mokslų Akademijos Maskvoje įsikūrė Mokslinių Informacijų Institutas. Šitas institutas renka mokslinę medžiagą iš viso pasaulio.

Dokumentavimo sąvoka nėra tik šių dienų kūrinys. Kiekviena didesnė ir kultūringa valstybė turi mokslų dokumentavimo centrą. Tarpautinė mokslų dokumentavimo įstaiga veikia Haagoje nuo 1937 metų. Šita įstaiga pasirinko tikslą: "Rinkti, tvarkyti, naudoti visų sričių ir paveldų žmogaus dvasios kūrybą".

Gamtos ir technikos mokslų literatūra paskutinį dešimtmetį rodo milžinišką išsiplėtimą. Mokslų dokumentavimas yra šių dienų būtinybė.

1954-1955 metais pasirodė 200,000 knygų formos leidinių ir 80,000 žurnalų. Šitie žurnalai atspausdino maždaug tris milijonus atskirų pranešimų. Susipažinimą su šiais straipsniais palengvina dokumentacija. Be abejo, mokslų dokumentavimas kelia rūpesčių ir Vakarams. Bet šito darbo tempas Vakaruose nėra didelis. Atskirų gamtos ir technikos mokslų dokumentavimui Vakaruose leidžiami tam tikri organai. Amerika turi "Chemical Abstracts". Vokiečių Gmelin Institutas (dabar įjungtas į Max Planck Mokslų Draugiją) užsiima neorganinės chemijos dokumentavimu. Darbo platumą rodo šitas pavyzs-

dys. Šio leidinio vienas tomas apima siera. Sieros elemento aprašymas, sieros vandenilis, sieros ir deguonies junginiai (išskyrus druskas, kaip sulfidai, su fatali) sudaro maždaug 30,000 straipsnių. Šitokios medžiagos sudorojimas, kaip prandina Gmelin Instituto direktorius Erich Pietsch, pareikalauja milžiniškų pastangų. Pavienio žmogaus jėgų tam neužtenka. Paskutiniai dešimtmečiai pasirodo tikras mokslinių darbų potvynis. Prieš tą potvynį atskiras žmogus yra bejėgis. Žmogus savo srity gali pažinti tik dalį mokslinių darbų. Todėl susidaro neišvengiamas mokslinių tyrinėjimų lygiagretnumas.

Prieš II Pasaulinį karą pramonės kraštai išvystė mokslinių darbų dokumentavimo centrų ir mokslinės medžiagos naudojimo metodiką. Didelį palengvinimą šio darbo mechanizavimas, kuris pirmiausia paličia mokslinių darbų selekciją.

Moksliniams darbams paramą teikia valstybė ir privačios institucijos. Bet pats darbas dirbamas specialiu institutu. Nevysi tyrimų duomenys pasiekia viešumą. Tam tikros mokslo sritys nėra prieinamos net specialistams. Daug mokslinių paslapčių turi Rusija. Bet iš kitos pusės rusų mokslo darbas Vakarai skirdavo nedidelį dėmesį. Tik prieš dvejus metus Vakarams akis atidarė sputnikai, raketos ir kiti rusų technikos laimėjimai.

Kitaip elgėsi Rusija. Rusai dideliu uolumu rinko Vakarų mokslo laimėjimus ir iš to mokėsi. Vakarų mokslų dokumentavimą rusai pradėjo 1930 metais. Bet Vakarai rusų mokslo dokumentavimui ilgai nerodė dėmesio. Informaciniai rusų leidiniai prilygsta vokiečių "Chemische Zentralblatt" ir amerikiečių "Chemical Abstracts". Rusai, be to, duoda gana tikslią ir plačią japonų ir kinų mokslo apžvalgą.

Maskvos dokumentavimo institute dirba 2,300 technikų ir 20,000 vertėjų. Į institutą ateina mokslų žinios, laikraščiai, žurnalai ir moksliniai leidiniai iš viso pasaulio. Kiekvienais metais rusai paskelbia 400,000 ištraukų iš 10,000 užsienietišku laikraščių. Vakarų leidiniai iš pramonės ir technikos srities rusų kalba išeina po trijų mėnesių. 200 rusiškų laikraščių ir žurnalų gali kelti amerikiečių susidomėjimą. Bet amerikiečiai rodo susidomėjimą tik 30 rusiškų laikraščių ar žurnalų. Centrinis Amerikos Informacijų Biuras turi tik 35 tarnautojus. Mokslas praeina pro geležinę uždangą. Bet rusai turi didelį vargą: Vakarų mokslų laimėjimus priderinti prie dialektinio materializmo.

Red. pastaba. JAV-se, be aukščiau sumintų įstaigų, daug dokumentacijos ir tyrimų atlieka galingos privačios bendrovės ir įstaigos.

Auschwitz lagerio komandanto atsiminimai

Baisiojo Auschwitzo lagerio, kur buvo nužudyta apie du milijonai žmonių, komandantas Rudolf Hoess parašė savo autobiografiją, — atsiminimų knygą, kurią į angų kalbą išvertė Const. Fitz - Gibbon ir kurią išleido World leidykla. Veikalas pavadintas "Commandant of Auschwitz", 285 pusl., \$4.50. Hoess pripažįsta visus tuos žudymus nuodingomis dujomis ir krematoriumo krosnyje. Tas naciš, atrodė, nesijautė blogai darys ir teisinasi gautu įsakymu... Šios knygos angliskai laidai gerai įvada yra davęs lordas Rubo platumą rodo šitas pavyzs-

Prof. J. Endzelins, latvių kalbininkas, baltistas, domėjėjis ir lietuvių kalba. Latviai, pagerbdami jo 85 m. sukaktį, neseniai jo garbei išleido monografiją.

Raudonieji sužalojo garsiąją Romos madoną

"Los Angeles Examiner" specialus korespondentas Romoje pranešė, kad komunistinės Vengrijos diplomatai kaltinami barbiškumu gražaus ir švento Romos Madonos veido išprofanavimu. Raudonuosius kaltina italų katalikų spauda ir dalis nekatalikų spaudos. Madonos veidas yra sugadintas kaltu, o figura, rūbai ištepti chemikalais. Tai padaryta naktį rūnuose, kuriuose vengrų komunistai yra įsirengę savo štabą.

Rūmai yra vieni labiausiai iš istoriškų XV amžiaus Romos palocų, suprojektuotų garsaus italų architektui Francesco Barromini ir vadinami Palazzo Falconieri. Šimtmečiais šie rūmai buvo Vengrijos karališkosios akademijos žinioje, bet kai Vengrija atiteko komunistams, jie juose įrengė savo "kultūros" namą. Madona yra puikus mažaikos kūrinys ir buvo pavadinta "Vengrijos Globėja". Praeiviai matė, kai du vyrai naktį "dirbo", žalodami paveikslą, o ryte paveikslas pasirodė sugadintas, jo rūbai išniekinti. Nusikaltėlius ieško policija, bet jų dar nesurado.

Spauda šį veiksma kvalifikuoja kaip barbarišką, idiotišką, kvailią, sakrilegišką, įstatymais baudžiamą ir atvirai kaltina vengrų komunistus, kurie žinomia savo antireligiškais nusiteikimais. Vengrų komunistai nepripažįta atsakomybės, bet italų spauda nenusileidžia. (J.Gs)

Gudų miškai

Apie jų būklę rašo A. Paramonau paskutiniam numeryje "Bielaruskii Zbornik", kurį leidžia Muenchene Sov. Sąjungos tyrimo institutas (JAV išlaikomas). Gudijos žemės miškui vidutiniskai tenka 31,2% ploto. Bet tikait 2 apygardose tas procentas yra aukštesnis: Homielio — 37,7 bei Minsko — 35%. Žemiausias procentas yra Gardijos apygardoje, vos 24,5%. Iš sov. spaudos matosi, kad okupantai smarkiai naudoja Gudijos miškus. Kai 1955 m. pačioje Rusijoje miško kirtimo planas nebuvo išpildytas ir š. vak. dalyje iškirto tikait 63%, centre — 92% ir Povolžėje — 91%. Gudijoje pasistengė "pervirsyti planą" ir iškirto net 170,5%!!!

Autoriaus apskaičiavimu Gudijos miškai daugiau nukentėjo nuo penkmetinių sov. planų vykdymo, negu nuo vokiečių, jiems Gudiją okupavus. Vokiečiai naudojo miškus labiausiai keliams ir tiltams, įtvirtinimams bei kirto miškų juostas 50-100 metrų pločio abipus geležinkelio vieškelio. Po paskutinio karo Gudijos miškuose ėmėsi veisti sibirinį maumedį (Larix sibirica). Miško ūkio institutai veikia Minske, Branske ir Homelyje. Iš 504 Gudijos miško ūdų tikait 143 yra baigę aukštąjį mokslą. Senojoje Rusijos imperijoje 1906 m. 42,7% ūdų buvo baigę aukštąjį mokslą. A. R. R.

Gudijos vaizdai

New Yorko gudai fotografai surinko nemažą Gudijos vietovių ir gamtos nuotraukų. Rengiasi išleisti albumą.

Biologinis "laikrodis" RITMAS GAMTOJE

Argonne Laboratorijoje, esančioje Lemonte, Ill., netoli Chicago, mokslininkai naudoja vadinamą atominį "prozektorių", kurio pagalba studijuoja gyvų organizmų ląstelėse esantį "laiko rodytoją". Tas "prozektorius" tai didžiulis biologinis spektografas, padedąs nustatyti gyvo organizmo reakciją į įvairias šviesos bangas. Tą įtaisą yra pagaminę dr. Charles F. Ehret. Mokslininkai atranda, jog ląstelėse yra cheminių medžiagų, kurios reguliuoja žmogaus fizinius reikalus, pavyzdžiui, reikalą eiti miegoti. Kiekvienas gyvas organizmas turi tam tikrą dienotvarkę, kuri reguliuojama tokio "mechanizmo". Pvz. žmogus, skrisdamas lėktuvu į kitas pasaulio dalis, turi pertvarkyti savo valgyimo ir miego laiką, ir nesijaučia gerai, kol prie to nepritaiko ir organizmas. Norėdami daugiau patirti apie tą "laiko rodytoją" organizme, Argonne mokslininkai įvairių bangų šviesomis įvairiu laiku švintina vienos ląstelės gyvį, vadinamą "paramecia" ir stebi to viso padarinius. Jie susekė, kad švintindami ultravioletiniais spinduliais, lengviau gali tą organizmo "laikrodį" kitaip nustatyti. Tie tyrimai padeda daugiau sužinoti apie organizmo chemiją.

(Atkelta iš 6 pusl.)
vo apgyvendintos dvi karių grupės, kurių vienas dienos gyvenimo ciklas buvo 21 val., kitai — 27 val. Pasirodo, kad žmogaus organizmas galėjo prisitaikyti naujoms sąlygoms, bet kaikurie metabolizmo reiškiniai vistiek liko tvarkomi 24 val. pagrindu. Pvz.: ka'io (potassium) išmetimas šlapime buvo reguliuojamas 24 val. pagrindu.

Daugelis teorių buvo pasiūlyta išaiškinti gyvybės reiškinį nuolatinį pasikartojimą. Vieną jų rėmėsi endokrininių liaukų sistemos veikimu, kita — darbingumo laikotarpiu, dar kita — saulės ir mėnulio įtaka, ir daug/kitu. Bet nė viena jų neišaiškina visko pilnai.

Pastebėta taip pat septynių įtaka žmogaus gyvenime. Čia mes turime: pasaulio sutvėrimą per šešias dienas ir poilsį septyntą, septynis didžias nuodėmes, septynis Mergelės Marijos džiaugsmus ir septynis skausmus ir taip tol.

Iš ankščiau pasakyto matome, kad augalai ir gyviai gauna kažkokius priedinius jaudiklius, kurie yra tokie maži ir tokie nesusekiami, kad negalima jų jokiomis priemonėmis matuoti. Kas gamina tuos jaudiklius? Pagaliau, kas turi įtakos žmogaus ritmui? Ar tai saulė, ar mėnulis, ar daug didesnė Jėga virš viso to?

Prieš 2,600 metų išalę ruoniai

Amerikiečių ledlaužis East Wind iš Antarktikos (pietų ašigali) atvežė du ruonius, kurie buvo rasti išalę į ledą. Mokslininkai nustatė, kad jie gyveno prieš 2,600 metų.

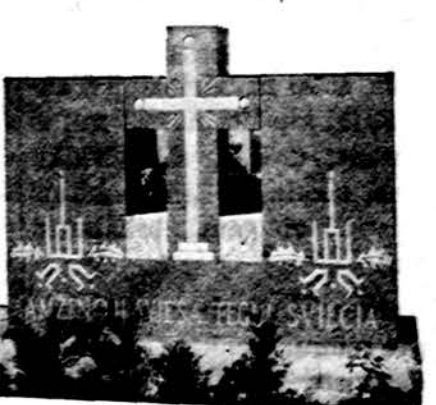
Mirė J. Kupalos našlė

Mirė Jankos Kupalos našlė Vladislava Stankevičiūtė - Lucievičienė (tikroji poeto pavardė), 69 metų amžiaus. Minske ji tvarkė savo vyro vardo literatūrinį muzėjų, kuriame buvo surinkta poeto raštai, rankraščiai, išlikę po karo asmeniniai daiktai ir pan.

Kriškšionis be dorybių, tai riešutas be branduolio, tai šulinys be vandens. — Vysk. K. Paltarokas

TROOST-PACHANKIS MONUMENTS

6819-21 So. Western All Phones GR 6-3745
John W. Pachankis-Patch, Vice-President
C. Vitkaskas-Vitkus, District Manager
GRAŽIAUSIŲ PAMINKLŲ PASIRINKIMAS
— o —
Atdara kasdien ir sekm nuo 9 v. ryto iki 5 p.p.

DIDŽIAUSIA IR MODERNISKAUSIA PAMINKLŲ DIRBTUVĖ CHICAGOJE

Pirkite tiesiog iš gamintojo ir sutaupykite!
John Savickas
Monuments
11849 So. Kedzie Avenue,
Chicago 43, Ill.

Jūsų pasirinkimui didžiausias rinkinys gatavų pavyzdžių.
Dėl susitarimo (appointment) galite pasaukti kiekvieną laiką.
Telefonai: BE 8-3632 arba BE 8-4718
Atdara kasdien ir sekmadieniais nuo 8 val. ryto iki 5 val. vak.

MOKAM AUKŠTUS DIVIDENDUS ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ INDELLAI APDRAUSTI IKI \$10.000.00

Paskolos ant namų nuo vieno iki dvidešimties metų — lengvais mėnesiniais atmokėjimais.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N
4071 Archer Ave. CHARLES ZEKUS, Sect'y LA 3-8248
VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4:30; Ketvirtadieniai 9 iki 8 v. vak. Trečiadieniai uždaryta

EDVARDAS SAUNORIS — GĒLININKAS
Paruošia gėles iš savo šildadaržių vestuvėms, krikštynoms ir kitoms iškilimėms. Parūpina gėles ne tik laidotuviams, bet ir gėles sodinti ir puošti kapą jūsų artimujai.
3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

PIRKITE DABAR TIESI OG NUO MR. NELSON, SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimo Vieta, Miesto
Tel. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

Laidotuvių Direktoriat
MAZEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS
MARINOMS VISTA
REpublic 7-3600 REpublic 7-8601

J. F. EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852
AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENA IR NAKTĮ

Petkus
TEVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero, TOWNhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Ambalansų patarnavimas dieną ir naktį
Mes turime koplyčias visose Chicagos ir Roselando dayse ir Reikale šaukite mūsų tuojau patarnausime.
SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIOS

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. LAFayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

PETRAS P. GURSKIS
718 WEST 18th STREET Tel. SEeley 3-5711

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. Commodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1158-1159

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 WEST 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

VANCE FUNERAL HOME
1424 S. 50th AVE. OLYmpic 2-5245 ir TOWNhall 3-9687

Perskaite dien. "Drauga". duokite ji kitiems

Moterų GYVENIMAS

Redeguoja ST. SEMENIENĖ, 3321 S. Halsted St., Chicago 8, Ill., Tel. Cliffsides 4-5665; VI 7-0618

JAPONĖS

K. BUTKIENĖ, Reading, Pa

Japonija modernizuojasi

Visi mes skaitėme, kad Japonija buvo priversta atsisakyti nuo JAV prezidento Eisenhowerio vizito, nes jos jaunimas, studentija, kasdien ruošė prieš tą vizitą demonstracijas. Tiesa, šios demonstracijos vyko šiek tiek neįprastu būdu: jauni žmonės, susikibinę gretomis, ratu bėgo smulkiais žingsniais. Matyti prie tų žingsnių jie yra prapratę, nešiodami kimoną su plačiu diržu, kas varžo greitus platesnius žingsnius, o kad paspartintų judėjimą, turėjo bėgti. Bėgo ne tik jauni vyručiai, bet ir jaunos merginos, ir ne vienos iš jų nepamėtė senuose japonų apdaruose. Jos visos nešiojo tokias pat sukneles, kaip ir mūsų moterys. Tas rodo, kad Japonijos moterys modernizuojasi, kaip ir visas Japonijos gyvenimas; jos pradeda smarkiai užsikręsti europėjiškos ir amerikoniškos kultūros pagrindais. Ir šioji modernizacija eina ir iš viršaus, iš Japonijos imperatoriaus rūmų. Japonijos kronprincas, sulaukęs 2,000 metų tradiciją, vedė ne princesę, bet vieno turtingo maūno savininko dukrą, kuri neseniai apdovanojo Japoniją sekančios kartos kronprincu. Taip pat ir imperatoriaus viena dukra ištėkėjo už paprasto banko tarnautojo.

Žmona pagal skonį

Tiesa, kad galėtų būti sulaužyta tradicija, turėjo būti pakeista konstitucija. Bet ne ta prasme, kaip manytumėm, kad princams ir princesėms leista tuoktis su ne princesėmis ar princiais, bet kad dabar kiekvienas japonas galės pasirinkti sutuoktinį pagal savo skonį. Tuo būdu sugriauta ir kita tradicija — tėvų išimtinė teisė pasirinkti vaikams sutuoktinius. Bet ir trečia tradicija liko pažeista, nes naujoji kronprincė išsiederėjo sau teisę ir po vestuvių lankyti savo tėvus, ji jau sugebėjo šia teise pasinaudoti. Ankščiau ištėkėjusi japonė visai nutraukdavo ryšius su savo šeima ir pilnai pereidavo į vyro šeimą.

Tiesa, šis modernizavimo procesas vyksta labai lėtai, nes japonai yra labai prisirišę prie savo senovinių tradicijų. Tas modernizavimas yra pastebimas miesto gatvėse, jų žmonių išorėje. Greta naujų moderniškių europietiškių apdarų, pasitaiko japonų, ypač japonė, apsirėngę senovišku kimanu bei mediniškais ant kojų.

Užkandinės prie Budos šventyklų

Be to, prie senų, priskaitomų 12-tam amžiui, šventyklų, Budos garbei, su jo statula, galima pamatyti naujai pastatytus kioskus, panašius į amerikonišką "snack-barą", kad ap rūpintų pavargusius lankytojus bei turistus gaivinamaisis gėrimais ir užkandžiu.

Prie šventyklų visada matyti nemaža japonų su vaikais. Apšvilkę tautiškais senoviškais drabužiais. Žinoma, tarp jų yra nemaža ir europietiškais apdaraus. Kaip minėjom, japonės, net europietiška apsirėngusios, vaikščioja smulkiais žingsniais, nes jos prie to yra pripratusios.

Paslaptinga japonės šypsena

Atspėti, ką galvoja japonės ir sužinoti jų pažiūrą į ta ar kitą klausimą, svetimtaučiams yra

beveik visai neįmanoma. Apskritai, sunku atspėti, kas slepiasi po Azijos žmogaus veido kaukę, juo labiau sunku sužinoti, ką slepia jų moterų šypsena. Tradicija reikalauja, kad japonė pradėtų pasikalbėjimą mandagiū nusilenkimu ir malonia šypsena. Be to, japonė niekuomet nepasakoja svetimtaučniui apie save.

Japonės turi politinę lygybę su vyrais

Japonės dar prieš antrą Pasaulinį karą atkariavo sau lygias politines teises su vyrais. Bet vargu, kad dėl to pasikeitė jų šeimyninis gyvenimas ir jų santykiai su savo vyrais. Ypač, kai po paskutiniojo karo lygių teisių priešai įgavo į rankas savo propagandai naują ginklą, vadindami moterų teisių pažangumą neįveikiamą amerikanišką. Ir tai susilpnino dabartinę moterų poeziją.

Ištėkėjusios japonės padėties šeimoje

Dar ir šiandien ištėkėdama japonė gauna ne tik vyro vardą, bet pilnai pereina į vyro šeimą, kur turi būti pilnai paklusni savo uošvei. O pati gali tikėtis tik senatvėje arba uošvei mirus sulaukti tas uošvės teises. Todėl nenuostabu, kad japonai — tėvai, kurie turi tik dukras, o neturi sūnų, yra labai nusiminę. Jų laukia labai liūdna vieniša senatvė.

Meilė ir pavydas

Ištėkėjusi moteris gerai gyvena su savo vyru. Japonės yra protingos, meilios ir linksmos, todėl jas labai gerbia ir lepina vyrai. Bet, iš kitos pusės, ten laikoma visai normaliu dalyku, kad vyras leidžia sau už namų ribų įvairius malonumus. Jis sutinkina su moterimis iš arbatinės ir maudyklų.

Tačiau negalima manyti, kad Japonijoje nėra tikros didelės meilės. Ji kartais būna stipri iki beprotybės. Japonijoje ne kartą įvyksta įsimylėjusių porų savijudybės, kai jos nei turi galimybės vesti. Dažniausia jie šoka į vulkano kraterį.

Sunku atpažinti įsimylėjusius

Japonijoje sunku atpažinti įsimylėjusius, nes labai retai jie vaikšto susikibinę arba susiėmę už rankų, kaip amerikiečiai. Tėm įsimylėjusieji labai padoriai eina vienas greta kito, re-

tai juokiasi, be to — jų judesiai dailesni, kalbasi tyliai. Tur būt paprotys kalbėti puslusiai užsiliko Japonijoje nuo tų laikų, kada japonai gyveno labai lengvuose namuose, dažnai papietimuose; todėl, nenorėdami, kad kaimynai juos girdėtų, o iš kitos pusės — sunkinti kaimynus savo rūpesčiais, jie pripratę kalbėti labai tyliai.

Ištuoka

Pas japonus ištuoka yra labai retas atsitikimas. Dažniausia ištuokos reikalauja vyrai, ir beveik visada ta pati priežastis, kad žmona nepagimdo sūnaus. Tik po paskutiniojo karo atsirado ir moterų reikalavimai ištuokos, bet nepasitaikė reikalavimai dėl vyro neistėkimybės.

Geišos

Nors, atrodo, kad geišos pradeda vaidinti japonų gyvenime

mažesnį vaidmenį, bet dar jų yra. Reikalaujama, kad jos būtų gerai išauklėtos, išlavintos mense, muzikoje, šokiuose, dainose. Jos išmokslintos kuriomis temomis ir kaip kalbėti su vyrais. Todėl ne kartą turtingi ar įtakingi vyrai per visą savo gyvenimą palaiko ryšį su geiša, kuri lyg yra jo privati sekretorė.

Japonės kuklumas

Niekuomet japonė nepasirodys reikiama neapsirengusi.

Kartą viešbučio patarnautoja įėjo į kambarį, kur dėl karščių pasamęs kambarį vyras gulėjo sofoje išsirengęs. Patarnautoja greit sutvarkė kambarį ir išėjo nenusilenkdama, kaip Japonijoje priimta. Jų nuomone, kas nėra akivaizdoje, negali būti pasveikinta, o pilkumo nepridėta matyti.

Sidabrinės sukaktuvės Danijoje — Danijos Karalius Fridrichas IX ir karalienė Ingrida švenčia Kopenhagoje sidabrinės vedybų sukaktuves. Viršuje (kairėje) karališkoji pora vestuvių dieną 1935 m. ir dešinėje — kaip jie atrodo dabar. Apačioje — su šeima: iš kairės jų dukterė princesė Margarita, 20 m., sosto įpėdinė; jaunausioji dukterė — 13 m. princesė Anne-Marie ir vidurinioji dukterė — princesė Benedikta, 16 m.

Pagerbtoji siekia mokslo

Šiais, 1960 m., išrinktoji Tautinė Katalikų Motina, 62 m., iš Portlando, Ore., trylikos vaikų motina, siekia mokslo ir kitais metais tikisi gauti bakalauro laipsnį.

Frances E. Lechan turi septynetą sūnų, penketą dukterų ir devynetą anūkių. Dvejetas jos sūnų yra kunigai, trečias bus įšventintas šį mėnesį ir ketvirtasis yra vienuolis. Dvi dukterys yra vienuolės.

Želma Scepvavičienė, buvusi Lietuvos Banke Tauragėje

išdaro skyriaus vedėja nuo pat jos įsikūrimo ligi 1941 metų, dabar jau dešimtus metus eina buhalterės pareigas šv. Antano Taupymo ir Skolinimo Bendrovėje, Cicero, Ill. Šią vasarą ji savo atostogas praleido šiauriniame Michigane ir grįžo prie savo atsakingo darbo.

Kas neturi vaikų, nežino, kas yra meilė. — Petrarka

Vasaros mežginių dienos — Net ir karščiausiomis dienomis madingosios moterys bus pasipuošusios mežginiais. Juodų mežginių, princesės stiliaus apsiustukas. Su mažomis sagomis nuo pat kaklo iškarpimo (be apykaklės) ligi apacios demostro juamas kairėje. Vidury — baltų standžių mežginių vakarinė suknelė dengia ruožą sijoną. Škara yra ruožo masinio. Dešinėje — raudono satino palėtinė dengia plėnatą baltų mežginių su raudonomis gėlėmis sijoną, pasiūtą su "falbonais", primenantį čigonės rūbą.

Zefirina Balvočienė

OBELIMS ŽYDINT

Ziedai, žiedai... tiek daug žiedų — puola ant rankų, gula ant veido — ant akių...
baltai rusvi, švelniai lyg pūkai,
krenta, krenta obelių žiedai — — —
puola ant rankų, gula ant akių...
pirmasis smiegas kvėpiančių dienų

DAR VIENA SPECIALISTĖ

ZIGMAS SMILGA, Chicago, Ill.

Šį pavasarį Illinois Universitete baigė studijas Verbičkaitė Dalia, įsigydama "industrial design" bakalauro laipsnį. Kadangi ši profesija, be kieto studijinio darbo, reikalauja daug fizinio, praktinio iš vienos pusės, o prigimto meninio sugebėjimo iš antros pusės, todėl mergaitės baigimas yra vertinamas dvigubai. Tik milžinišku užsispyrimu tas studijas apvainikuojama.

Dalia yra dr. Antano ir Adelės Verbičkų vienintelė dukterė. Dar besimokydama Vokietijoje buvo įsijungusi į skautų eiles, gi vėliau Chicagojeėjo skiltininkės ir draugininkės pareigas. Išvažiavusi studijuoti į Urbaną, išrenkama akademikų skautų pirmininke.

Salia organizacinio darbo, ji dalyvavo Dainavos ansamblyje ir tautiniuose šokiuose. Su daina ir tautiniais šokiais nenutraukė ryšio ir būdama Urbanoje. Čia ją vėl matėme dainuojančią studentų kvartete ir šonkančią tautinius šokius.

Kaip veikli studentė, Dalia išrenkama Urbanos studentų valdybos, kur pradėjo eiti sekretorės, vėliau vicepirmininkės pareigas.

Kai buvo sudarytas Jaunimo Kongreso komitetas, čia matėme ir Dalią, kuri buvo pasiūta į Washingtoną įteikti peticijas.

Linkime jaunajai akademikei, kad išlaikius pasirošimo gyvenimui egzaminus, išlaikytų ir paties gyvenimo egzaminus: liktų gera katalikė, lietuve, visuomenininkė.

Profesiniame darbe daug sėkmės!

Ar sutinkate?

"Kuo skiriasi tikroji meilė ir laikinasis susižavėjimas, vadinamas meile?"

Romansas be atsakomybės yra tik laikinas susižavėjimas; romansas su atsakomybe yra normalus preliudas į meilę — tikrąją meilę.

Amerikiečių išmintis

Praktiški patarimai

Norint nukirpti sagą nuo drabužio, kad nesugadintų rūbo, jį įkerpant, patartina pakisti šukas po sagą ir tada siūlus nukirpti skustuvėliu.

Butelius ir vazas, dėmėtas ar purvinas, geriausiai plauti su vandeniu ir amonia.

Ilgesnės ir aukštesnės

Šią vasarą odinės moteriškos pigninės atsleidžia tendenciją didėti. Jos ilgėja ir plėtėja. Labiausiai madoje neutralios spalvos: baltos, smėlio spalvos, gelsvos ir šviesiai pilkšvos.

AFORIZMAI

Graži moteris savo šypsena ištraukia ašaras iš mūsų pinigėnės. — Italų priežodis

Protinga moteris nuteikia vyrą taip, jog jis mano esąs namų galva, tuo tarpu, kai jis tėra tik pirmininkas pramogų komiteto. — Olandų priežodis

Tiktai moterys yra kaltos už daugelį vyrų melagysčių. Jos perdaug klausinėja juos. — Ispanų priežodis

Geras vyras yra tas, kuris atsitema moters gimtadienį, bet užmiršta jos amžių. — Anonimas

Auksas išbandomas ugnimi, moteris išbandoma auksu, o vyras išbandomas moterimi. — Anonimas

Moteris yra gėrio simbolis, vyras — tiesos ir teisės. — Novalis

doti bažnyčioje. Salia savo vyro, energingo visuomenininko, inžinieriaus Vytauto Cypo, ji aktyviai dalyvauja lietuvių veikloje ir nuoširdžiai gaivina dainą visuose lietuvių rengimuose. Jų sūnus Algis studijuoja inžineriją — mechaniką, dukterė, Auksė, Kolumbijoje gimusi pirmoji lietuvaite — trenitinė, lanko pagand mokyklą.

★ Joana Prosevičienė, gyvenanti Medeline, Kolumbijoje, daugiau kaip dešimt metų buvo ištikta sunkios ligos, tačiau savo vyro, d-ro Protasevičiaus rūpestingai slaugoma ir gydoma, sveiksta ir pradeda atgauti jėgas.

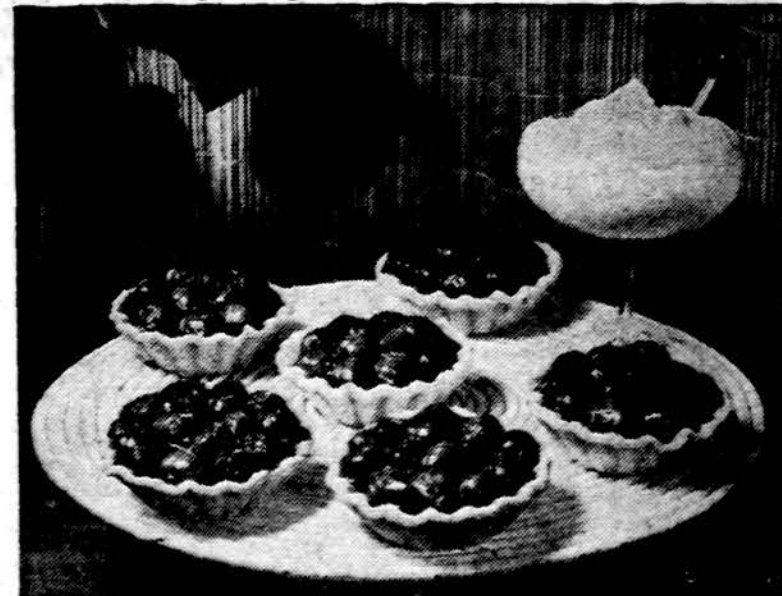
★ Irena Rakaitis, kunigų Romano ir Justino Klumbių puseerė, jau atstumi metai dirba kaip sekretorė šv. Antano Taupymo ir Skolinimo Bendrovėje, Cicero. Ji yra baigusi Marijos Aukšt. Mokyklą Chicagoje, priklauso Lietuvos Vėčiams, skaito "Draugą" ir mėgsta lietuviškas knygas. Savo šiu metų dviejų savaitių atostogas praleido Kalifornijoje.

★ Elenutė Gedminaitė, šv. Antano Taupymo ir Skolinimo Bendrovės vedėja Juozo F. Gribausko sekretorė, ne tik gražiai lietuviškai kalba, bet yra ir paslaugi ir malonia patarnaujanti visiems klientams. Ji yra baigusi šv. Antano pradžios mokyklą Cicere ir Marijos Aukšt. Mokyklą Chicagoje. Šiuo metu eina savo pareigas ir kartu pavaduoja atostogaujančią Stefaniją Verigą - Bell, kuri čia atidaro naujas sąskaitas ir teikia interesantams įvairias informacijas. S. Veriga - Bell eilę metų yra dainavusi ir kalbėjusi per Sophie Barcus radijo valandėlę, todėl daugelis lietuvių čia atvykę su malonumu ją prisimena.

Vynioti viščiukai

Išimti kaulus iš dviejų jaunų viščiukų, skyles sulopyti atskirai pirktą kaulų oda. Ištieti abu viščiukai į ilgumą ir susiūti su stipriu siūlu. Į taip ištietus viščiukus pripildyti be mėsos likusias vietas veršienos ir viščiukų liekanomis. Paimti 1 — 1½ svaro veršienos ir viščiukų keptinelių, širdžių ir škilvelių, išvirti, pridėdant prieskonių, ir ant sviesto pakeptų svogūnų. Šią masę gerai išplakti, pridėdant kelis šaukštus buliono. Ištepus viščiukus šia mase, gerai suvynioti ir susiūti stiprių siūlu, kurį ištraukti, kai bus iškeptas.

Kepti 1—1½ val. 400—350° temp. Paduoti prie pusryčių ar šaltų užkandžių. P. S. Tokiu būdu galima daryti ir su kalakutu 5—6 svarų didumo. (Nugirsta iš Dainavos stovyklos dalyvių.)

Vyšnių desertas gaivina vasarą — Nuotraukoje parodyti vyšnių torteliai ne tik pagražina stalą, bet yra skanūs ir gaivina, ypač karšią vasaros dieną. Tas desertas yra savotiška staugmena, nes po vyšniomis ant dagno yra vanilijos pudingas. Prie pat paduodant j stalą uždėti ant kiekvieno po pilną šaukštą atsaldytos, sumuštos grietinės.

Imti: 1 skaidinukę (1 svarą) raudonų be kauliukų vyšnių, supakuotų vandeny: ½ puoduko cukraus, 2 valg. šaukštus bulvinių (ar kukurūzų) miltų (krakmolo), 6 gatavai iškeptus tortelius (galima pirkti juos krautuose), 1 maišelį (3 3/8 uncijų) vanilijos pudingo miltelių.

Gaminti: Nusunki vyšnias: skystj atidėti. Cukrų su krakmolu sumaišyti puode; maišant supilti skystj nuo vyšnių. Virti ant menkos ugnelės, nuolat maišant, kol užviris; virti ½ min. Nuimti nuo ugnies; sudėti vyšnias. Atšaldyti. Paruošti pudingą, kaip pasakytą instrukcijoje ant maišelio. Nuimti nuo ugnies, su šaukštu įdėti į tortelius. Atšaldyti. Apt viršaus sudėti vyšnių padažą. Papuošti plakta grietine. Užtenka 6 asmenims.